

Kauksi Ülle:

„Kas olnu' hindä-tiidmine ja setodöst muil tiidmine nii kimmäs ku Kuningriigiga?“

lk 11

Aabramsi Vahur:

„1937. aastagal tull Podmotsa ja Kuulja vaihõlisis mõnõsaa meetri parvõga' üleviimise iist massa' kümme senti.“

lk 4

Tormi Piret:

„Setomaa hüäst tulõ olla' pido pääl õkva siss ja tah, ku ja koh pito peetas.“

lk 3

Setomaa

Hind 1 euro

August 2018, nr 7 (344)

Välländmist tugõ Setomaa Kultuuriprogramm

Vahel Setomaa valla leht

Rõõmoraasakõisi I Seto Tandsopidolt KAGOSS KARGASÕ'

XIV Seto Kuningriigih ülembootska paku päält ant lubahus tetä' I Seto Tandsopido sai 30. juunil 2018 Seto Talumuuseumi kar' akoplihar' tettü. Üteh tull' 300 seto rõivih tandsjat, 24 seto rõivih lauljat, 24 seto rõivih pillimiist, üts hopõn ja kohki 1500 päältkaejat, näist mitmõ' seto rõivih.

TORMI PIRET

I Seto Tandsopido mõttõ halgahtaja ja morolõsädjä

Tundu, õt Pekolõ miildü – olõ-s liisnalt lämme, sai tandsi' ka räbik ja härmäk sälah vai suurrätt olgõ pääl; olõ-s vett taivast alla sadamah, olõ-s päivä kaejilõ silmä tsurkmah.

Oll' ullidusuur kirmask – tiia-i, vaest kõgõ suurõp, mia Setomaal olnu. Kimmähe vahtsõ Eesti Vabariigi aol. Kasatskit tull' tandsma 22 miist ja ts' ura, ütist kargusõ kohki 180 naist ja kabõhist. Kasatski tands läts tõist vuuri tandsmisõlõ ja and' miihilõ vägevä ütidsõ tundõ, õt nä omma' õigõ kotussõ pääl õigõt asja tegemäh. Tõisi siäh oll' Seto Kuningriigi eis' aastakidõ 15st meistrist 3: Kala Kaspar, Vabarna Jalmar ja Riitsaarõ Evar. Kargust sai tandsus 5 kõrda. Neläse kargusõ opas' tandsjilõ selgest Vabarna Jane – suur teno! Eräle kargus oll' kuningriigi meistridõlõ, kohe tull' 17st kargusõ meistrist 5: Kosemäe Helju, Ojaperve Kreete, Keerpalu Marika, Vabarna Jane ja Kapteni Maime. Ütidseh kargusõ oll' katõkõrdnõ tsõõr – seehpuul lin' kõga naase' ja välähpuul van' kõ ja rättega naase' ja kabõhisõ. Naase' ja näio' eräle tsõõrih nigu vanastki. Säändse summaga kasatski ja kargus oll' väega juubelidõ väärilidsõ – Eesti Vabariik 100 ja Seto Kuningriik 25.

Tandsi üte tandsukõsõ sedä seto tandsu

XXIV Seto Kuningriigi sõnolinõ Pedjäjä Lii tek' vahtsõ sõna' tandsopido hakatusõst ja üteh leelopargiga Helmeakaala' ni kõigi lauljilõ ja tandsjilõga s'oo laulukõnõ ka lautus sai. Kargusõ meistri' karassi' Helmeakaala „Setokõsõ kargasõ', kargasõ', meistri' mõistva', mõistva'“ perrä. Sükäv tenokumarus Su iih, avvustõt sõnoli-

Virro Kersti pilt.

Edimäne valss.

nõ üteh uma parkikõsõga – oll' suur rõõm kuuhtüid tetä'.

Olko' tandsopaarilinõ mõnõl naane, mõnõl miis - seto rõivih ulliilos õgaüts om tõisi iih.

Tandsopido nakas' pääle sanna-Mari valsiga ja samalaolõ sõidi' hobõsõga tandsomorolõ kol' avavalsi paari – Setomaa valla-vanõp kaasaga, Seto Kongressi päävanõp I Seto Tandsopido muusigavedosniguga ja Obinitsa ker'ko preestri Setomaa ülembootskaga.

Olkõ' ti tehnädü' s'oo uhkõ avavalsi iist! Sepp, tuustepp ja padespänn ni ollgi edimätsil tandsu' tandsidu'. Järgmätsilõ tandsjilõ jäi' tandsu' kikapuu, kadrel, kolmõgeski kaarassiim ja Akuliina polka.

Nuid tandsõ' rühmä': Lustiline, Hõbehall, Poloda Piigad Setomaalt; Kilingi Kilingi-Nõmmõlt; Virulane Kohtla-Järvelt, Harku Harakad Harjumaalt, Modus Talinast. Rõõm oll' nätä', õt nuu' tandsja', kiä' tandsomorolt ar' lätsi', jää-s päältkaejist, a tandsõ' moro veereh üteh.

Tands armastas ka seto last – kõkk tandsva' jo maast-madalast, kiä sõbraga, kiä imäga, kiä hoops vanaimäga.

Latsil oll' tandsi' nõiatsõlka, karoobuška, Luhamaa reinlendri, krakovjakk ja serjooza. Tandsmah oll' õgasagamatsi latsi – vähäbit ja suurõbit, poiskõisi ja tütrikit. Mõnõl oll'

paarilidsõst umaiälinõ, mõnõl oppaja vai vanõp. Õkva süämelelämmi oll' kaia', kuvvamuudu nuu' edimäde' tandsosammu' paistusõ'. Suur ait' umma latsilõ Setomaalt ja kavvõbast s'oolõ aoluulisõlõ pidolõ tulõmast!

A seto pidol õks om vaia, õt sõna saass ka leelotaja!

Õt kõgõ vanõbist peetas hel'omisõga laulumänga, mia' oll' Setomaal jo eiski inne kargust, sis sai leelokuurõlt kullõlda' ja nätä' näist kattõ: „Handa, handa“ ja „Tsõõri-püürä“. Ait' umma, leelopargi' Kuldatsäuk, Verska Naase', Madara', Helmeakaala', I Seto Tandsopido kõgõ vanõba jao iist!

Õt katõ riigi vaihõl toimõtasõ' seto', om katõ keelegagi hõste harinõtu...

Perämäde' tandsja' tandsõ' säändsit vinneperädsidõ nim-miga tandsa nigu subbota, kohhaanuška, koroobuška ja jablotška, minkõ tõõnõ nimi om vana sepp ja mõnõ' kutsva' s'ood tandsu "Vass'o tull' va-garodast".

Siss, ku meistri käeh om pill, mäng see õkva pargi iist. Vanastõ õks kirmaskil mäng ütsainus pillimiis.

Tandsmisõ manõmtiidäki pillimiis väega tähtsä. I Seto Tandsopido muusigavedosnigust tahtsõ saia' mito muusigainemist. Vällä sai sorditus Leima Evelin, kinkõ tüüst oll' leelotajit ja tandsa saatva piilimängjä

otsminõ.

Nii saigi tandsi' säändsido pilliparkõ ja pillimiis perrä: Verska Muusigakooli pilliklubi Härmsoni Meeli iistvidamisõl, karmoškark Karmona Viskari Galina juhtmisõl, Rikka Ivvani pillimehe', vana-Kiiora, Oroperve Aivar, Külviku Pärtel ja Riinu, Piho Ann Maria, Varesse Hans Mihkel, Leima Matis. Kõgõ eissagamatsõp oll' kargus Riitsaarõ Evari suupilli perrä – suurteno, Evar, õts' oettevõti' ja kimmält ar' tei'! Avvu teele, pillimängjä', ti pille perrä oll' suur rõõm tandsi'! A kõgõ suur-rõõmõ oll' noorõkõsõ muusigavedosniguga Setomaa hüäst üttele jalga kävvu'.

KAGOSS KARGASÕ' oll' pido, määnest olõ-i olnu viil - kargus tuu kõtõ seto' üttele õkva nigu seto kiil.

Vahesalmikõsõ' oll' pallõld Tungla Leelolt ja eestikeelidsõ', selle õt I Seto Tandsopidol oll' tandsjitt ka säändsist kotussist, mia olõ-i kuigimuudu Setomaaga köüdet – Pärnumaalt Kilingi-Nõmmõlt, Kohtla-Järveliinast, Talinast, Harjumaalt, Tartost, Järvamaalt, Raplamaalt, kõnõlõmalda Võro- ja Põlvamaast. Om õks külälisi iih illos, ku pääle seto keele kõnõldas ts' uut ka säändseh keeleh, minkõst nä arvu saava'. Õt kaejilõ siäh oll' eestläisi pall' orohkõp ku setokõisi, oll' tandsopido vedosnik Kompusõ Meeliski eestikeelinõ. Suur ait' umma

teele, Leelo ja Meelis, andmast I Seto Tandsopidolõ värme eesti keeleh!

Lina' kahara', rüäpää' kullaga, laulkõ' (tandskõ'), kuis ma armasta s'ood Setomaad!

Kõgõperämänetandsoll' Merca laulu perrä. Vanamoodulidsõ helüga seto kiil, väkev esitüs, tandsomorol viis tandsopaari nuuri, kiä' tandsõ' Merca laulu perrä mitund seto tandsu. S'oo tandsokõsõ kottalõ üttele Tungla Leelo: „Noorte rohkus selgelt vestab, et me seto pärand kestab. Kuis ka aastakümned lendaks – seto tants jääb iseendaks!“ Kundsõni kumarus ja pikkä ikä Su ilosalõ seto keelele, Mercakõnõ!

Tands sai ümbre, pido sai ümbre, leelo linnas lepä latva, tast timä joudsõ rahva sekkä, kargus karas süämehe.

Suur-suur teno õgalõ üttele, kiä' ti tandsõ' s'oo pidokõsõ aulukku! Ait' umma kõigilõ tandsomiihilõ ja -naisilõ, poiskõisilõ ja tütrikidõlõ Setomaalt ja Eestist!

Pääle pido oll' inäbüsel ütts küüsümüs: „Kunas järgmäne tandsopido tulõ?“. S'oo pääle tahasi' vasta küüssü', õt kas edimänekõlba-s, õt jo järgmäst oodõtas. A õigõhõ om kõgõ parõp miil tuu pääle, õt inemisõ' oll' õnnõligu'. Olli' rõõmsa'. Ja ku mõni vaest olõki-s, sis vähehält üttsõikõnõ olõ-s kiäki, mia om kõgõ suurõp rõõmoraasakõnõ

tandsopido vedosnikõ jaost.

Näpootatäs rõõmoraasakõisi pääle I Seto Tandsopito KAGOSS KARGASÕ':

„Sõnadesse on raske panna seda emotsiooni, mida tundsin proovides ja peo ajal. Elamus kogu eluks. Loodan, et sellest saab traditsioon.“

„See ettevõtmine on midagi niisugust, mille tähendus muutub ajas üha suuremaks ja sügavamaks. Siiani olen kanana-has, kui selle tantsuõhina peale mõtlen, mida laval tundsin!“

„Suur tänu korraldamast sellist vägevast pidu! See tundus õstast lõpuni nii õige ja nii päris! Ilus oli just see, et igäühel oli natuke nagu oma tants ja oma-moodi sammud seatud. Mõnele tantsule sai viimane lihv vahetult enne esinemist veel muuseumi aida taga antud. Ja kui te vaid teaksite, kuidas peas enne platsile minekut tantsusamme ritta seati ja loeti.... Kõik see tegi kogu selle peo kuidagi veelgi isiklikumaks.“

„Eeläne pido tei mo silmä' liikõst ja tege viil tämbäki. Väega ilosa' tandsu', säädsminõ (3 tähtsä paari avavalss, nuuri Hiiru lõpuh jne)... Ja kõkk tull' nii kimmähe vällä. /.../ Ma tunnõ, õt nuu' hüä' ja süämli-gu' as' a' omma' nii korgõlt üle õgasagamatsist hädälädmisist vai muust säänsist ilodust, mia om tsepuhhaa tuu suurõ ja hüä tettü man. /.../

Ku nuu kasatski ts'ura' saasi' viil kuigimuudu Kuningriigih kah moro pääle ... s'oo oll' nii kimmäs ütine tegeminõ ja luuminõ... Olõ-s määnestki võistlust... oll' sääne illos ütine luuminõ... Tuu jätt säändse meelütävä tundõ...“

„Täname võimaluse eest! Oli I Seto Tandsopido, mis hoopis teistmoodi – ehe ja aus ning tantsulust säilis ning ka käigu pealt sai palju tantse ära õpitud.../.../ Aitäh, tantsijad, toetava ja sõbraliku ühise tantsutsõõri eest! Aitäh, Merca, kes Sa laulsid nii hinge, et oli ilus ja valus. Täname kuningliku toidu eest.“

Oli meeliülendav Seto Folk oma traditsioonirikkuses. Aitäh minu isa ja isaisade maa – Setomaa! Olgu hoitud see rahvakild.“

PS Tungla Leelo eestikeelidsõ' salmikõsõ' om seto keelde ümbre pandnu Tormi Piret.

Rikka Ivvani pillilaagri kooltas tulõvasi pillimiihi

Puulsada last ja nuurt oppõ juuli algul pillimängu Setomaaal Küllätüvä küläh Rikka Ivvani lastõlaagrih, mia s'ool aastagal toimu kuvvõtõistkümnendät kõrda.

TULLUSÕ KAJA

140-aastatsõh traditsioonilitsõh seto taloh opiti kannõlt, karmoškät, viiolit ja kitarril.

Pääle säitsme pillioppaja avidi' tegevüisi läbi viiä' vabahtliugu', kinkõst kõikõ omma' inntsil aastagil eis' pillilaagrih olnu'.

Pääle pillimängu oll' laagrih tõisigi' lõbusit ettevõtmissõ – tutvumis- ja kokkosaamisõdäk, külälisesinejä', sportliugu' mängu', meisterdäminõ, õdagidõ tands ja Merca setokeelidse' jutusõ'. Küläh käve ka ülembsootska Tormi Piret. Sadama Marek aga kõnõl' ummist tegemiisist muusikah ja sõnno tegemisõst.

Pillilaagri' omma' väiga' populaarsõ' – pall' o' latsõ' omma' jo mitmõndat kõrda. Nii om laagri ütitsidõ huvidõga' hüvvi sõpru ja osavõtõist tegemisõkotus. Jo mitmõndat aastakka om osavõtõit olnu' ka' välästuult Eestit.

S'ool aastagal olli' latsõ' Pet-

Pillilaagri. Eräkogo pilt.

sere rajoonist ja seto noorõ' Siberäst Krasnojarski kraist.

Pillilaagri lõppi 5. juulil VII Latsi ja Nuuri Folgi kontserdiga', koh astõ' opit pillimänguga' üles kõikõ Rikka Ivvani laagrih olnu' latsõ'.

VII Latsi ja Nuuri Folgil hõigati vällä ka' Rikka Ivvani stipendiumi saaja'.

Rikka Ivani stipendiumi and vällä Seto Kongressi Vanõbidõ Kogo.

Stipendiumi andas Setomaa latsilõ ja noorilõ pillimänguõpmisõ kuludõ kattõs.

Stipendiumi vahendi' kogotas hüvvi inemisi ja ettevõtõidõ annõtuusist. S'ooaasta sai' stipendiumi Karro Kärt, Valgu Maru ja Toomõ Joosep.

Ilmus edimäne setokeeline latsiaokiri Täheke

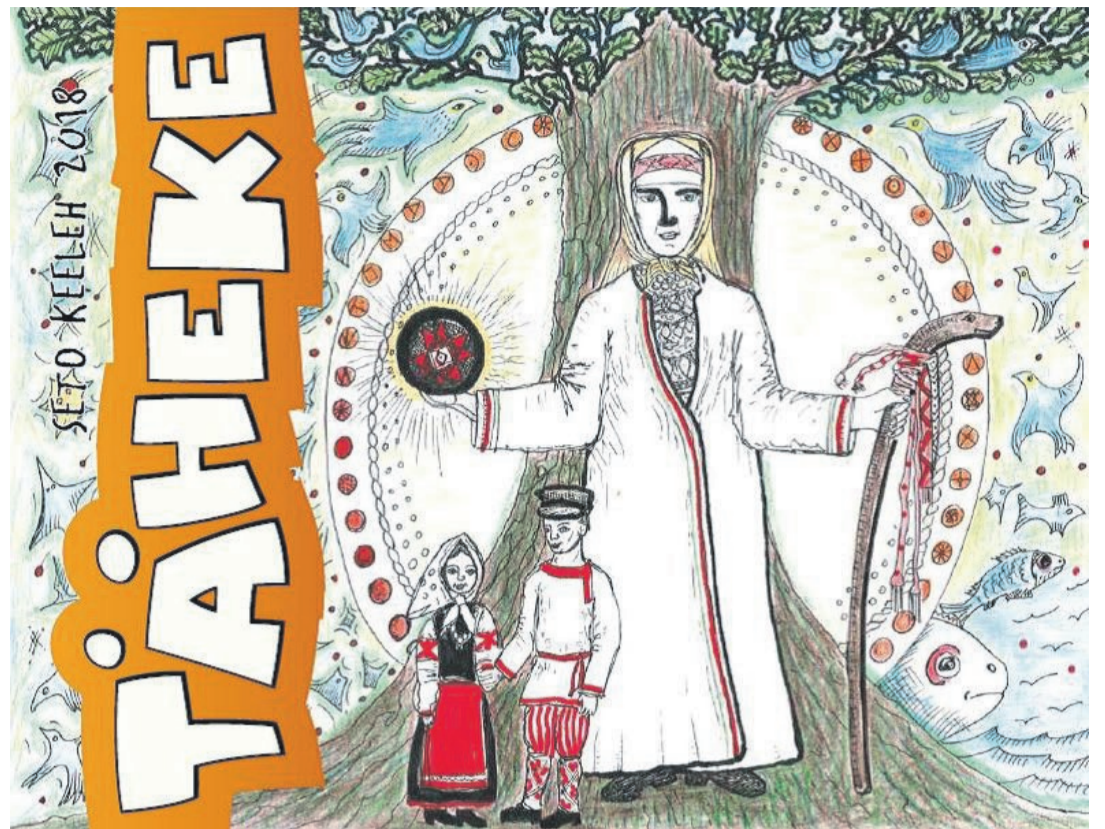
S'ool suvõl näge ilmalvastõ edimäne setokeeline latsiaokiri Täheke. Tähekesetutvustaminõ om 4. augustil Lüübnitsa küläh Seto Kunigriigi pääväl.

LAANEOTSA ANNELA

Aokiri sai valmist Tähekesepäätoimõndaja Martsoni Ilona, Tähekesetõimõndusõ ja Talina Seto Latsi Kooli ütidsõ ettevõtõmisõna. Setokeelidse Tähekesõ kaasõ om joonstanu' sootska Riitsaarõ Evar. Aokiräst lövvät jutta sootska Sarvõ Öiõlt, Kauksi Üllelt, Kivirähu Andrusõlt, J. W. Goethe luulõtusõ pand seto kiilde ümbre Kalkuni Andreas. Keeletoimõtamisõga' avidi' Hainsoo Minna ja Sarvõ Öiõ. Muidogi' om Tähekesõ seto latsi umalooming õgast Setomaa koolist ja Seto Latsi Koolist Talinah.

Aokiräh om mõtlõmist, märtõtamist, tsäpendämisõppus, a ka' kokanulk. Tagomatsõ kaasõ pääl om aokirä esitluse vai kunigriigipäävateemalinõ koomiks.

Mi innegi' olõ Talina Seto Latsi Koolih mõtlõnu', õt võisi' olla' inäp umakeelist latsikirändüst. A ku mi minevä aastaga käve Seto Latsi Kooli oppaja Metsa Helvega' Eesti Folkloorinõvvokogo ja kultuuriministeriumi ja integratsiõni sihtasutusõ kõrraldõit Eesti keskseltse kokkosaamisõl ja mi näi mulkõ umakeelist

Setokeelidse Tähekesõ kaasõpilt.

Virro Kersti pilt.

Tähekest, sis tuu pand meid tegutsõmma. Tuu, õt võrokõisil ja kihnlaisil om umakeeline Täheke, oll muidogi' meil tiidä'. Ja mi Metsa Helvega' otsusti, õt saa-ai õks säänestmuudu olla', õt kihnlaisil, võrokõisil ja mulgõl om umakeeline latsiaokiri, a meil olõ-õi.

Seto Latsi Koolilõ tuu mõtõh miildü, õt umakeeline Tähekesõ kokko säädä'. Ka kõikõ Setomaa kooli' saadi' luulõtuusi, pilte ja jutta. Tähekesõ pääve-

dosnik Martsoni Ilona valõ saadõt kraami hulgast jutu' ja pildi'. Mi looda, õt Rahvakultuuri Keskus avitas ja toetas ka' järgmätsõl aastagal ja mi saa sis tetä' jo vahtõõ numbril. Mi looda ka, õt seto latsõ' löüdvä' s'ooast aokiräst huvtavva lugõmist ja tegevä' vahtõõl aastagalgi' kuuhtüüd.

Mi tennä väega' kõikõ Setomaa kuulõ ja Seto Latsi Kuulil ja Tähekesõ toimõtust hüä kuuhtüüiist. Kõgõ suurõp teno Hain-

soo Minnalõ ja Sarvõ Öiõlõ seto keele praavtamisõ iist.

Kõikõ Setomaa kuulõ algklassõ latsõ', Seto Latsi Kooli latsõ' ja kultuuriklubi Setoluu latsõ' saava' sügüse aokirä kingitõst. Täheke saadõtas õgalõ Setomaa latsiaialõ. A kiä taht mitund aokirja vai muidõ hindäle s'ood aokirja, sis Seto Kunigriigipääväl om setokeelidse Tähekesõ esitlõs ja Setomaa Turismi lavvakõsõ päält saat aokirja osta'.

Läti presidenti vastavõtõl - Elvi ja Annela.

Eräkogo pilt.

Läti president võtsõ seto' vasta

Timahavadsõ Öuruupa kultuuriperändiaasta juht sootska Laaneotsa Annela ni Sõsarõ koori vedosnik ja Eesti Folkloorinõvvokogo juhatusõ liigõh Nassari Elvi olli' nuu' inemisõ', kinkal oll au inne vahtõõt jaanipäivä folkloorifestivali Baltica puhul Läti presidenti Raimonds Vejonise vastavõtõl olla'.

LAANEOTSA ANNELA

Lätih om perimüs ja folkloor väega' avvu seeh ja tuuperäst kõrrald Läti president Rai-

monds Vejonis muialt riigest peri delegatsiõnõ vedosnikõlõ ja Balticast osa võtnu' folkloorirühmi vedosnikõlõ uma residentsih Riiah Baltica avaõdagul vastavõtõ.

Mi Elviga' olli Eesti delegatsiõni vedosniku', selle õt Balticat kõrraldas Eestih Eesti Folkloorinõvvokogo, koh Elvi om juhatusõ liigõh ja koh ma eis' tii tiabõtüüd.

Nii lätski', õt Eesti riiki esindi' Läti presidenti vastavõtõl seto'.

Läti Baltica oll väega' võimas ja illos.

Talina Vanaliina Päivil esini' Seto Latsi Kooli latsõ'

Talinah tegutsõva Seto Latsi Kooli latsõ' astõ' juunikuu edeotsah Talinah toimuval Öuruupa kultuuriperändi aastalõ pühendõit Eesti Folkloorinõvvokogo ja Talina Vanaliina Päivi ütitselt kõrraldõit küläpeol üles.

LAANEOTSA ANNELA

Mi väega' esinemäh k'au-üi, õnnõ paar kõrda aastagah, päämätsõl tegele latsi õppamisõga', a Talina Vanaliina päivil tull pakminõ ja nii oll meil jo kolmas aastak vanaliina päivil üles astu'.

S'oo aastak oll põnnõv tuu

poolõst, õt küläpeol olõ-õs õnnõ esinemisõ, a opati ka' ummi laula ja tandsa. Nii sis Seto Latsi Kooli latsõ' opsi' rahvalõ ummi tandsa ja tsõõrimänga.

Meil oll hüä võimalus näüdä, midä mi mõista, ja latsil oll esinemiskõgõmus. Samal kontserdil oll Tornidõ väläku pääl esinemäh ka' leelokoor Siidi-

sõsarõ.

Mi tennä väega' Seto Latsi Kooli oppajat Metsa Helvet hüä kava kokkosäädmissõ iist ja kõikõ latsivanõbit, kiä' omma' terve aastaga latsi kuuli toonu' ja toetanu'.

Seto Latsi Kooli vahtõõnõ huuaig nakas pääl jälki' septembrih ja kõikõ vahtõõ' setokultuuri huvilitsõ' latsõ' ja näide vanõba' omma' oodõts kõrda kuuh kokko saama. Tiidmissimano lövvät mol' oraamadust grupi alt Seto Latsi Kuul/Seto Laste Kool.

Seto Latsi Kuul Talina Vanaliina Päivi aigi 2018.

Eräkogo pilt.

Pireti vanõmb poig ja tütar peredega.

Eräkogo pilt.

Tšastuška

Toomõ Ellen
Seto tandsupeo päältkaeja

Piret, sootska, olõ-i prosta, hõste köüdet timä kossa',
kõigil meil oll' kaia' hää, midä mötõl' timä pää.

Ossa-ossa, olõ-i Piret prosta,
ossa-ossa, hõste köüdet timä kossa'.

Muuseumi moro pääle kutsõ kokko kargaja',
naase', mehe', latsõkunna', pido saigi alada'.

Ossa-ossa, kõigil meil oll' kaia' hää,
ossa-ossa, midä mötõl' Pireti pää.

Naase' nii ku luigõkõsõ' tsõõri pite liikuva',
mehe' platsil ku noorõ' kikka', õnnõ õs linda' pudsaja'.

Ossa-ossa, olõ-i Piret prosta,
ossa-ossa, hõste köüdet timä kossa'.

Latsil hõste vällä tull' sootska opat tandsutuur,
tulõ Setomaal suur kirmask, ku tuu lats om ütškõrd suur.

Ossa-ossa, kõigil meil oll' kaia' hää,
ossa-ossa, midä mötõl' Pireti pää.

Sünnüs kohki midä hääd, sääl ka tuldast appi,
tulõ tähtsit külälisi, nätä' saat ka pappi.

Ossa-ossa, olõ-i Piret prosta,
ossa-ossa, hõste köüdet timä kossa'.

Meelis Kompus, Leima Efka olli' õkvalt paras paar,
Tungla Leelo seto viie' – hings tekki vikerkaar.

Ossa-ossa, kõigil meil oll' kaia' hää,
ossa-ossa, midä mötõl' Pireti pää.

Kai ma toda pito ja avvulinõ olõk virgu,
tävvel rinnal hingässi ja mu sälg läts sirgu.

Ossa-ossa, Piret ja tä kossa',
ossa-ossa, olõ-i Piret prosta!

Pido tulõ täämbä ar pitä', tüüüd või ka hummõn tetä'

Setomaa XIV ülembsootska Paaba Palaga

S'oodmuudu opas' mullõ mo vanaimä Põõni Anna vai Tormi Anna. Ku oll' jakapäiv, sis saa-as vabarnahe minnä', ku oll' maar' apäiv, kõlba-as palohkah kävvü'. Tüü pakõ-õi kohegi, tuud võit õgal aol tetä', a pido tulõ ar pitä' siss, ku om tuu päiv, saa-ai varahampa õga ildampa.

TORMI PIRET
Setomaa ülembsootska

Paaba Palaga ülembsootska aastak XIV Setomaa ülembsootskana ja viiendä naasena Peko maapäälisõ asõmiguna saa 4. augustil 2018 ümbre.

Viiskümmend kats nädälit om saanu kiiorat hoita' ja Setomaa iihkõnõlajana aamõtih oltu.

Alatõh 7. augustist 2017 olõ õga nätäl võtnu uma' tegemisõ' kokko Setomaa ülembsootska mol'oraamadu lehekõsõ pääl. Ait'umma sullõ, ku olt näid kokkovõttit lugõnu, ja ku parhilla mõtlõ, õt võisi', siis tast saa: <https://www.facebook.com/ylebnsootska/>.

Nuidõ jaost, kiä' mol'oraamaduhe ilmahki kae-ei, panõ aolehte väikokõsõ perräkaemisõ aastagalõ.

Setomaa XIV ülembsootska Paaba Palaga käest küüsis Tormi Piret:

Minkperäst oll' XIV ülembsootska aastak eissagamanõ?

Oll' suur praasnikkidõ aastak – edimäst vuuri aoluuh sai Eesti poolõ päälnõ jago Setomaad ütest vallast – Setomaa vallast. Eesti Vabariik sai 100-aastagadsõst.

Seto Kuningriik saa 25-aastagadsõst. Edimäst vuuri sündü Setomaal uma tandsopido KAGOSS KARGASÕ'. Üts pido töösõ perrä.

Mitä om opanu ülembsootska aastak?

Innekõkkõ tuud, õt kõnõlaminõ hõpõ, vaiki olõminõ kuld. Kimmähe om tennü tugõvabast, andnu oskusõ laskõ as'a hindäst müüdä minnä'.

Kõkkõ jovva-ai umahsüämeh kanda'.

Ja muidoki arvusaamisõ tuust, õt kogo Setomaa esindäjänä sinno kõkk aig kaias, õka sõnna kullõldas ja peetas meeleh, õka hel'omist nätäs, õgal puul tuntas ar'. Väest kõgõ pää-

mäne omgi olnu tuu, õt ütškõkk koh ülembsootska om vai mitä tä tege, kõik aig om timäga üteh ka kogo Setomaa.

Mitä piät kõgõ tähtsábäst ülembsootska aamõtih?

Ütelt puult om Setomaa ülembsootska tüü Setomaa pildih hoitminõ üteh timä suurõbast tegemisõga.

Setomaa vald om 1,01% Eestimaast.

A ku inemiisi käest küüssi', ku mito % Eestimaast om Setomaa vald ja ku paktas mitokümend kõrda suurõbit numbrit, siss om ülembsootska tüü üteh pall'õdõ Setomaa inemiisi tüüga uma iihmärgi täütnü.

Töösõlt puult piät ülembsootska kõik aig meeled pidäma, õt kuninga asõmikmaa pääl om tä eepõsõ „Peko“ perrä, ja mõistma seletä', mia ja kiä om nurmõjummal Peko ja kiä kuningas Peko ni kuvvamuudu nä köüdet omma'.

Miä om kõgõ rohkõp miilde jäänu?

Ilosat ja miildejäävät om olnu väega-väega pall'õ.

Mu ku Petsere-tagodsõ seto jaost kimmähe kõkk kontrolljoonõtagodsõ' käugi' ja näid olõ-õi olnu sukungi veid'õ. Väega süämälähedäse' omma'

olnu' Petsere kluustrõülebä', kiä' täämbäst olõ-õi inäp s'ooch aamõdih, vastavõtu'.

Eräle tahassi' ar märki' Vine piirivalvuri', kiä' tundõsõ ar' „koroleva Seto“ ja kutsi' mito vuuri hannast ettepoolõ.

Üts eissagamanõ õdak oll' Talinah vinoteegih Vabrik, koh mul pallõldi ette lukõ' kotussit setokeelidsõst raamadust „Tsillokõnõ prints“.

Latsiaiduhjakoolõhkäuminõ om olnu rõõmolõnõ.

Ait'umma Verska Sanatooriumilõ ja Viikeskusõlõ, kohe om kutsut õkva mito vuuri. Miilde jäävä' ka käugi' nuidõh Setomaa kotussih, koh olõ-õi varahampa käunu.

Mullõ om väega miilt pite olnu kõnõlda' Setomaa inemiisiga ja kullõlda' näide elostolõst.

Talinah tei tuu jaost umah kotoh vallalõ ülembsootska üüklubi – võe, ku pall'õ magamalda üükõisi om üteh seto inemiisiga tah müüdä saadõt, ait'umma, kiä käve! Muidoki lää-äi ilmahki meelest maaha Eesti 100 vastavõtt Tartoh, sammamuudu Ameeriga eissaisvuspäävä vastavõtt, koh saadigu pidopäävä kõnõh oll' eräle kotus Setomaast.

Kimmähe aolugu tennü I Seto

Tandsopido KAGOSS KARGASÕ'.

S'oo om olnu eräkõrdsõlt huvtav aastak.

Õigõhõ omma' kõkk käugi', kõkk külästüse' olnu' umma muudu.

Om, mitä kuuljasõngüh järgmätsilõ põlvilõ kõnõlda'.

Om aastak ülembsootskana lühkõkõnõ vai pikk?

Liisnalt pikk, õt:

- olla' 52 nädälit Setomaalõ kingtüsõst;

- tetä' Setomaa tähtsábäst umast perrest;

- minnä' pääle ülembsootska aamõdi mahapanõkit uma eloga edesi õkva tuu kotussõ päält,

kohe s'oo ülembsootskast saamisõl jää.

Liisnalt lühkõkõnõ, õt:

- inemisõ' välõhpuul Setomaal saasi' arvu, õt Setomaal om jalki vahtõnõ ülembsootska;

- jovvasi' kõkk Setomaa hüäst plaanidu ar tetä';

- jovvasi' kokko saia' inemiisiga Setomaal, näidega kõnõlda', kos' tmah kävvü'.

Õkva õigõ pikkusõga, õt arvu saia', määne õnn om olla' Peko puult saadõt ja rahva puult soridit Setomaa ülembsootska.

Inne sinnu om olnu 13 ülembsootskat. Om kiäki olnu sullõ iihkujost?

Om. Kõkk 13. Õgaüts umma muudu. A tuust ma looda lühkõlt kõnõlda' kuningriigipääväl Lüübnitsah.

Eräle tahassi' vällä tuvva' nuursootska Huigi Annabelli, kinkäga meil om olnu väega hüä läbikäuminõ ja kiä om umah aamõdih aastaga joosul tennü mo arvatõh rohkõp ku eelmäde' nuursootska'.

Setomaal om pall'õ tähtsit aamõdimiini – om vallavanõp, om vallavolikogo esimiis, om Seto Kongressi vanõbidõ kogo päävanõp. Kinkänä sa näide man hinnäst ülembsootskana olt tundnu?

Välõhpuul Setomaad om ülembsootska mu meelest parhilla' Setomaa päämäne ineminõ, ketä kutstas Setomaa esindäjänä eissagamatsi kotussidõ pääle.

Tä om kiäki, ketä edimädeh järekorrah tiidäs, ku kõnõldas Setomaast. Kiäki, ketä nätäs päämädselt praasnikkil. Selle õt Setomaa hüäst tulõ olla' pido pääl õkva siss ja tah, ku ja koh pito peetas.

Tehnä Sinno, vanaimäkõnõ, õt sa jo latsõna minno ülembsootska aamõdi jaost opassi.

Tands vähändäs pättüst

KAUKSI ÜLLE

Toimõtaja

Eesti Päävleheh ilmu huvitav artikli, mink autoris om Laura Mallene. Sääl om tutvutõt uurimust, mia löüds, et kuritegevüst vähändäs pigemb rahvatands ku sport. Lähembält saa lukõ' aadressi päält <http://epl.delfi.ee/news/eesti/uuring-kuritegevust-vahendab-pigem-rahvatants-kui-sport?id=82984693>. Nii ot midä inämb sutas uma valtsus tugõda' vaba ao viitmise võimaluise, toda rahulikumb om elo politseil!

Om hüä miil, ot Setomaa astõ s'ooSeto I tandsupidoga pikä tandsusammu tervise ja önnõ poolõ, ni tollõ üle, ot Setomaa külli spordivõistlusõl vöti' uma külä meeskondõga toisi siah mõõtu ka Setomaa vallavanõmb Kudre Raul ja vallavolikogo esimisi Järvelilli Rein.

Ülembsootska kõrraldõt Seto edimädsel tandsupeolagatandõ' avavalssi viil ka Obinitsa kogodusõ keriguoppaja esä Viktor ja Seto Kongressi Vanõmbidõ Kogo päävanõmb Hörna Aare. Vallavanõmb Kudre Raul uma kaasa Käsitüükogo tegevjuhi Kala Ingritiga nigunii. Tandsupidol tandsõ' ka näide noorõmba' latsõ' rõõmuga.

Meremäe vahtsõlt kõrda tett ja parembas muudõt staadioni pääl toimu kõva spordipido, millest vött' osa 14 võistkonda. Sääntsit külli mängõ peeti varahamba Verska vallah, a nüüd om tuu laemba lännu ja peetas kõõh Setomaa vallah. Suurõ kuuma käeh kihäsi vahtsõnõ staadion nigu kusiikulaisi pesä. Võistkonna' olli' huvtavalt kostümeeritü' ja kokko säetü', peris väigokõisist latsialalstist kooni halli pääga igiliikuridõni. Öga säääl niisama kiäki joosõki-s – öks olli' takistusriba' ja sekkä orienteerumist. Tormada' sai' kõik: nii kipõ' ku targa'. Oll' mõtõld ka latsi ja nuuri pääle, kiä' võistkonnah olõ-s. Noilõ oll' umaette uljas võistlusprogramm ketta korvi viskamisõ pääle ja kõiksugu osavusvõistlusõ'. Avuhinnas olli' kompveki'. Mõni lats sai peris karmani täüs. Ergomeetriga sõudminõ õs taha' kuigi lõppõda', avuhinna' jo antu', a latsõ' öks sõudsõ' hinnast võhmalõ.

MTÜ Vabadussport vägiläse'-akrobaadi' olli' üles sääd-

Kauksi Ülle ja Riitsaarõ Evar tandsupidol.

Virro Kersti pilt.

nü' ka kiikingu ja turnmisrihma. Ot nä omma' treeningit andnu' kõigih Setomaa koolõh, sis löüdü jo näide opilaisi, kiä' üle völli ka käve'. Om ütlemälä' dää hüä miil, ot Setomaa vallah sääntse' noorõ' kimmä' vahtsidõ spordialadõ (ekstreemspordi) iistvidjää' omma'. Näide iihkujo ja tegevus ni oppusõ' võiva' ni mõnõgi noorõ kimmäl raal hoita'.

Võistkondõ finaali oll' tasavägine ja Vabadusspordi võistkonnal tull' finaali ka minnä'. Esindämä saadõti Sergei, kiä uma võidujoosu lõpõt' ria saltodõga. Nii nä saivaki karika, Seto lipu olgõ pääle ja võimalusõ-kohustusõ kõrralda' järgmätse' külli mängu' tulõvaasata. Nii ot nõõri' puio vaihõlõ ja kõik triinmä!

Tandsupido teivä' nii uhkõs mitte önnõ esitandsja', a kõik tandsja' ni näide oppaja'. Torõ oll' nätä' nii suurt tsõõri

tandsulatsi Verska ja Meremäe latsiaast, Talinast Seto Latsi Koolist, Petseri poolõ päält. Väsümälä' Tsopatalo Helju oll' puul väikot kuuli tandsma toonu.

Ku Setomaa sutas alal hoita' liikumisõ nii spordiraal ku tandsumorol, anda' noorilõ häid liikumisvõimalusi, sis om suur võimalus ellä' inemisi önnõlikku ello. Parhilla' riik tugõ nuuri huvialategevüst tävveste kinäste ja raha rahas, a hüä om, ku löüdüds tandsuoppajit ja treenerit umast kandist kah. Kimmähe om tervüs ja tunnõh kiikingu aigu üle völli kävõh suurõmb ku pitsist kehväst han' dsast ni kiiguga üle pää kihotaminõ kõvva tervislikumb ku autoga paarutaminõ. Nais-tõrahvaga tandsõh saavutat ka kimmähe inämb ku, putel käeh, käsutõh. Tandsimi ja mängimi sis tervembä ja karskõmba elo poolõ, ot samm segi õi lääsi'.

Meremäe staadioni kõrdategevüsemise ja ehitämise iist tulõ kit-tä' näid:

Kivipartner OÜ,
Ranno Kaju, Rivo Kaju;

Trenažööri' ja korvpalliposti',
paigaldus Tommi Play OÜ,
Andrus Look;

Skatepark Sessionramps OÜ,
Mario Kalmre;

„Võrguplatsi' kõrda" (post)' ja
võrk) Eesti Võrkpalli Liit;

Ehitüsjärelvalvõ Inseneribüroo
Telora OÜ, Einar Mitt;

Meremäe Vallavaltsus.

Piiri pääl ja tulipunkti

AABRAMSI VAHUR

“Võhandu kaldad on siin madalad ja lagedad ja kuskil pole maalilisi kaljupartisiid, mida leidub siin-seal Rāpina ja Võru vahel. Vene küla, aga mitte kõige rikkamate killast, sirutus piki vastaskallast ja oli seal nii vaigse ning uneleva moega, et peamiselt see vaatepilt pani ühe daami meie seltskonnast lausuma järgmised sõnad: kui tal tuleks siin kogu päeva elada, jääks ta kindlasti meelehaigeks.” (Ein Besuch in der jüngsten Stadt der Ostseeprovinzen. - Das Inland 2.I 1861, nr 1, vg 7-8. Minu tõlgõh eesti kiilde.)

Säänestmuudu tulõt miilde Tarto kultuurilehe Das Inland 1861. aastaga edimätsen numbrih autor initialsõga' H. E., kiä arvada' oll' nädälilehe toimõtaja Heinrich Eisenschmidt, ütte k'auki Võromaa viirde Vööpsõ alõvahe.

Võhandu pervepääl ökva Setomaa vastah kar' amõisast pidi Rāpinä tuuao mõisnigu maanonunik Peter Anton von Siversi plaanõ perrä saama suur ja rikas kaubaliin, tuu transformatsiooni alostust 1860. aastaga suvõl, kol' aastakka peräst alõvi asutamist, kaemah k'au-tigi'. Jalotusk' augi aigu kõrrast saisahudõti ja kaeti üle Võhandu tööõlõ poolõ.

Baltisaksa kaemistõ om Setomaa mahtnu' parebal juhul kõrrast müüdäminneh, a kindlahe önnõ veid' o inäbä ku nelli kuud inne Vööpsõ-reisikirä avaldamist oll' nädälilehe Das Inland joudnu' edimäist kõrda trüüki ka' seto-sõna (“Settu”, “Settuke”, “Settuke(se)”) seosõh Miiksega' – ütte tööõ piiriveere küläga' Vööpsõst kavvõndõh lõunõh.

Võit katsildõ mõtõlda', kas 1860. aastaga suvõl tellingidõh tulõviguliinast üle Võhandu jõõ kaieh Setomaad nätti-gi'. Eisenschmidt kirjeldusõh om juttu vinne küläst (minkõga' muidogi' tegemist olõ-õs). Oll' mia oll' öks tööõlõpuul kaejal nakas pää' umbrek' auma, miil läts haigõst tuust, ot tä nakas arvu saama, ku lõhkõh om piir. Tegemist oll' kubermangu-piiriga' Liivimaa ja Pihkvamaa vaihõl.

Täämbätsel pääväl oodõta-ai piiritunnõht Võhandu jõõlt, a ts' uut kavvõbast. Selle ot piiri om kipat. Ja kattõ Vööpsõst ühendä no' jo aastakümmit ka' sild (viil tööõ maailmasõa aol käve liiklus parvõ ja paadiga').

A ku saista' Podmotsa küläh sadamasilla pääl vai Lüübnit-sa kaemistornih, sis pias tuu tunnõh olõma tutvva. Lüübnit-sast võit kaia' Kul' kna saart, Podmotsa küläst Kuulja küllä üteh kerkoga', Kul' kna ja Kuulja omma' no' Vinnemaa poolõ pääl. Ja kohki' säääl vahtõpäääl, kest vett, om ka' tuu juun, midä olõ-õi nätä'.

Midägi' säääl vaest nii ku hibi-ses, midägi' nii ku pilises ja tui-kas. 1937. aastagal tull' Podmot-sa ja Kuulja vaihõlõs mõnõsaa meetri parvõga' üleviimise iist massa' kümme senti. Ku hindäl paati olõ-õs. A küläh olli' paadi' õgah talõh. Liikminõ oll' õga-pääväne ja sakõ.

Piiripäääl olõmisõ tunnõh tulõ-õi eishindäst, kiäki' piat inne ütlemmä: panõ' tähele, piir! Kõgõ inäp tiidäs ja saat uma silmäga' nätä' ja ihoga' tunda'

Vööpsõ alevi ja külä vahelinõ praam.

Tarto Ülikooli muuseumi kogo pilt.

tuud Setomaal niinimetõt Saatse saapah. Piat olõma väiga' tähelepanõlik, ot õigõ kotus katõ silmä vaihõlõ jääsi-i. A ku masin juhtu-oi katski minemä, sis om Saatse saapast läbiminek kipõ ja otav lõbu.

Setomaa ja piir käävä' eestläisi meelehvaest lahutamatuult ütte. Eestil om piiriala ja veeremaad eishindä konstrueerimisõ hädäste vaia. Ja nii om Setomaad ka' töömõli nännü' tuu, kiä om nännü' säääl piiri ja, mia vaest viil kindlap, tuud uma käega' kumpnu' ja pildigi' tennü' – umbõs nii nuu', kinkõl Setomaaga' umma kõüdüst olõ-õi, vaest võiva' arvu saia'. Setomaa funktsioonis mõtõlidsõh Eestih näüs olõvat olla' piir.

Jo inne töist maailmasõta käve mõni turist Irboska takah pikksilmäga' Pihkvat kaemah.

A mõtlõminõ Setomaast ku piiripäääl olõvast kotusõst om inäp-vähäp umas vöödõt Setomaalgi'. Rāppo Jaani luulõtusõga' “Katõ ilma veere pääl” om tuulõ ant sümboli staatus. Nii ku tiidä', om Setomaa hümnis vöödõt Rāppo Jaani luulõtusõ lühendõt, kohendõt ja tävven-det tööõnd. Luulõtaja edimäne tekst, mia 1909. aastagal Petseri Postimehes 15. IX 1909, nr 6, lk 46), nimetäs eestläisi ja setokõisi veljust.

Tegemist om rollilõulõtusõga', võrokõsõst autor kõnõlõs innitõst aost, tämbätsõst pääväst, tulõvatsõst aost ja eishindäst kujotõtava seto positsioonilõ.

Luulõtusõ tulõvõguvisioonih om eestläisi ja setokõisi umavaihõl ühendõt, erinevüse' ja erimiilsüse' omma' kaonu' (arm om nuu' kaotanu') ja om selge, ot inäp olõ-õi küll' kinkõlgi' vaia katõ ilma veere pääl ellä', selle ot aig, ku olti “vilets Vinne viir”, om setokõisi jaost müüdä saanu'.

Tuul samal aastagal uma “Petseri eestläse” avaldanu' Villem Buk märk ar' alternatiivsõ vällävaatõ ühinedä' vindlõsega'. Nuu' olli' tuuaovaligu', Buki meelest nõudõ', minkõ aig setokõsilõ sääd: “Tule välja kui venelane ehk eestlane – setut ei pea enam olema.” (Buk, V. Petseri eestlased. Tartu: Postimees, lk 75.)

Mõntõkõrd paistus, ot piire vaihõl elämiseõ juttu om sõna-sõnal vöödõt. Ku ma kae innidse Petseremaa maakunna jätüssist moodustõt haldusüksust nimega' Setomaa vald, sis

tuu illos maavibalik, mia om sulõt piaagu elokriitilistõhe piirehe, paistus tõtõst vällä ku ummamuudu tävvelinõ piiririik, kost rehitset piiriribani om önnõ mõni samm.

Kinkõl tasakaal ar' kaos, tuu piat kas taht vai taha-ai jala kas üttele vai töösõlõ poolõ, olgu' Eesti vai Vinne poolõ pääle, maaha toetamma, midägi' olõ-õi tetä'. Ma mälehtä', kuvvamuudu kunagi' Peeter Olesk üteh loenguh kõnõl sillast ja üteltalle umadsõl tõtsõsõl moodul, ot silla pääl saa-ai ellä'. A piiri pääl?

Vaest tulõnõs ebalus, midä ma veerekese-identiteedi umasvõtu suhtõh tunnõ, mu mõistmatõsõst külläldäselõ tasakaalu hoita', mu püsümädu-sõst laadist.

Mu k'aumisõ' Setomaalõ om, nii kavva ku ma mälehtä' mõista, olnu' öks k'augi' minkõgi rassõlt seletedävä kesk-mehe, mäntsidiõgi' ummi, pe-rekondlikõ, mitmitõ-setmitõ jovvujuuni tulipunkti, lätlilõ. Ja nuu' omma' olnu' öks kõüdet segäde sooviga' hõngu tõmmada'. Kuki' mõtõh Setomaast ku piirialast olõ-õi mul-lõgi' peris võoras, Setomaa om mu jaos pall' ohki' ka' surnuaia' – kuuljido ja elävõdõ kokkosaa-miskotus.

A mia om keskkotus ja mia om veeremaa! Ja midä tähendäse' raa' ja kupidsa' ka' kogoni' peräst tuud, ku Setomaast läbi juuskva kontrolljuun om kunagi', nii ku üldäs, riigipiirinä vällä ehitet'!

Mati Ündil oll' õigus: “Aga huvitav, et igal pool tundub olevat maailma keskpunkt. Iseäranis siis, kui magad, ja eriti selili. Siis hargnevad justkui kiired sinust igale poole. Või tulevad sinusesse. Mõlemat moodi võib olla. Ja sind ümbritsevad justkui kontsentriilsed ringid. Nagu kivi vette visata.” (Unt, Mati. Räägivad ja vaikivad. Tallinn: Eesti Raamat, 1986, lk 124.)

Mul lää-ai kunagi' meelest, kuis Anne, kiä no' kevjä sai 91-aastagastõs, selet mullõ ütskõrd Podmotsa küläh uma kodomaja iih, minkõ kõrval oll' mu vanaimä kodomaja, mi koordinaatõ: “Petseri om säääl, sinnä' sai öks jalaga' k' autus, a Pihkva om, kae', ts' uut säääl puul ... ku Pihkva sõa aol palli, sis oll' kõik tulõkuma nätä' ... ja säääl, Kuulja takah, Leningradih, mi mõi umal aol kurkõ, no' om tuu muidogi' Peterburi ... ja säääl kohki' pias olõma Tarto. Nii om tuu asi.”

Lehte tegevä':

Toimõtaja Kauksi Ülle, tel 5656 9079, e-post: kauksiyulle@gmail.com

Toimõtaja (lisaleht Vahtsõtt Vallah) Kittusõ Kelly, tel 522 0661, e-post: kelly.kittus@setomaa.ee

Keeletoimõtaja Palmi Silvi

Seto keele tõlkja Sarvõ Öio

Makett ja külesäädmine Saluveere Tomi

Välläandja: Setomaa Liit

Setomaa kolleegium: Külviku Helen, Kauksi Ülle, Laaneotsa Annela, Matvei Arvi, Sarvõ Öio, Leima Aarne, Kruusamäe Meelike, Jüriõ Vello, Järvelilli Rein, Leima Evelin, Mustimetsa Indrek.

Trükjä: Printall AS

Lehe ilmumist tugõ Setomaa Kultuuriprogramm ja lisalehte Vahtsõtt Vallah Setomaa vald.

KAASTÕU' saata: kauksiyulle@gmail.com vai Setomaa aoleht, Obinitsa külä, 65301, Võro maakund.

SETOMAA VALLA UUDISÕ' saata: kelly.kittus@setomaa.ee.

Tähtaig õga kuu 20. kuupäiv.

Lehe telminõ ja reklaam: tel 5627 3889, info@setoinstituut.ee

EMV Sprint.

Foto: Reigo Teervalt

Väraska OK Peko korraldas rahvusvahelised rattaorienteerumise võistlused

21.-22. juulil toimusid Setomaa vallas rattaorienteerumise Eesti meistrivõistlused, kus osales kokku enam kui 150 võistlejat kuuest eri riigist. Kuna eliitklassides jagati maailma edetabelipunkte, mis on olulised tiitlivõistlusteks valmistumisel, oli lisaks eestlastele stardis ka sportlasi Venemaalt, Soomest, Rootsist, Lätist ja Leedust.

DAISY KUDRE

Laupäeval, 21. juulil toimus kaks võistlust: hommikul selgitati välja parimad rattaorienteerujad lühirajal ning õhtul sprindis. Võistluskeskus asus Väraska staadionil ning võist-

lusrajad kulgesid Väraska aleviku vahel ning Määsovitsa, sanatooriumi ja Lobotka metsades. Pühapäeval, 22. juulil suunduti Mikitamäele, kus võisteldi pikal rajal. Meeste eliitklassis oli kõigil kolmel distantsil võidukas rattaorienteerumise maailma-meister Lauri Malsroos. Naistest oli kolme distantsi peale kokku edukaim OK Võru klubi esindav Eleri Hirv, kes võitis kuldmedali nii lühi- kui tavarajal.

Väraska OK Peko, kes sai hästi hakkama võistluste korraldamisega, oli edukas ka võistlusrajal. Naiste põhiklassis võitis esimese eliitklassi kuldmedali Doris Kudre, edestades sprindis Daisy Kudret (hõbemedal) ning Ingrid Kala (pronksmedal). Ingrid jõudis poodiumile ka teistel distantsidel, võites lühirajal hõbeda ning tavarajal pronksi.

Kuni 17-aastaste tüdrukute seas oli ülekaalukalt parim

Mari Linnus, kes võitis kõigil kolmel distantsil kuldmedali. Kuni 17-aastaste poiste seas võitis kolm pronksmedalit Mihkel Mahla, lisaks saavutas sprindis 2. koha Timo Kudre. Ka N20 vanuseklassis võitsid pekokad mitmeid medaleid: Emily Raudkepp võitis kuldmedali sprindis ning hõbemedali lühi- ja tavarajal, Kristel Kõivo võidutses lühirajal ning lõpetas sprindi teisena. N40 vanuseklassis võitis kolm kuldmedalit Väraska OK Peko liige Epp Käpa.

Setomaa vallas tegutsev Väraska OK Peko on orienteerumisklubi, kuhu kuulub 88 tegevliiget.

Klubi on tegutsenud alates aastast 1990.

Järgmiseks Väraska OK Peko korraldatavaks võistluseks on Eesti suurim orienteerumise võistlus Suunto Games, mis toimub septembris Ootsipalu metsades.

Seto Sada kutsub kõndima

Seto Sada on Eesti Vabariigi 100. aastapäeva puhul korraldatav eriline kõndimismaraton, mille eesmärgiks on kasvatada ühtset vaimu ja tugevdada koostööd kohaliku kogukonnaga.

Eelkõige on Seto Sada mõeldud neile, kes regulaarselt vastupidavustreeninguid ei tee. Muidugi võivad sellega liituda ka tublid sportlased.

Seto Sada kõndimismaraton leiab aset 18. augustil Setomaa vallas. Distantsi pikkuseks on 100 km, mille läbimiseks on aega 24h. 100km koosneb viiest 20-kilomeetrisest ringist. Kõn-

dimismaratonil osalejana lähevad arvesse kõik, kes läbivad vähemalt ühe 20 km pikkuse täisringi.

Start: 18.08 kell 18.00.
Viimasele ringile saab minna kuni kell 14.00 19.08.

Ei võida see, kes kõige kiiremini lõppu jõuab, vaid see, kes lõppu jõuab!

Söömine, joomine, riietus ja plaasterdamine on sinu enda teha, aga abipalujat on kohustatud aitama igauks ja vajadusel kasvõi seljas vedama.

20 km ringi tehes on kõige olulisem vedeliku tarbimine. Soovitame seljakotti panna 1,5 l veepudeli, mille saab järgmi-

se ringi alguses jälle täita. Hämaras liikudes palume kaasa võtta ka pealambi või muu valgusallika.

Osalejatele on ka pesemisvõimalus Väraska Gümnaasiumis. Korraldaja tagab puhta vee stardialas. Varusid saab täiendada igal täisringil.

Registreeri oma osavõtt: villem.satsi@mail.ee.

Kui unustad registreerida, siis tule ikkagi kohale, tagasi kedagi ei saadeta!

Sündmust korraldab kodanikualgatus korras Villem Satsi. Teda abistavad Setomaa vald ja PPA.

Sügisel tantsime jälle

TRIINU ARUND

Väraska ANK juhataja

Kõigil tantsuhuvilistel lastel ja noortel on sügisest võimalus taas tantsida. Sügisest jätkub lasteaias mängu- ja tantsutund lastele alates 3. eluaastast ning tantsutunnid noortele. Uuel hooajal pakume lastele ja noortele võimalust arendada kehalist võimekust ja painduvust läbi klassikalise tantsu.

Klassikaline tants on pea kõikide tantsustiilide alus ja tantsija jaoks väga vajalik süstematiseeritud treening, mille tulemusena areneb keha liikuvus, plastilisus ning paraneb rüht. Treenitakse süvalihaseid, mis tagavad korrekse kehahoiaku, toetades lülisammast. Arendatakse välja poolsust ning pööratakse suurt tähelepanu ka terminoloogiale, mida kasutatakse ka teiste tantsustiilide treeningsüsteemides.

Sügistoohevõimalusetantsida ka täiskasvanud tantsuhuvilistel. Soov on luua estraaditantsutrupp, kuhu ootame tantsima kõiki, kellel on soov õppida erinevaid tantsustiile ning kasvatada endas enesekindlust ja esinemisjulgest. Tantsutunnid nii lastele, noortele kui ka täiskasvanutele on täis puhast emotsionaalset laengut, mis aitab laadida „patareisid“ ja välja lasta üleliigset „auru“. Tantsuhooaja 2018/2019 täiendatud

SUVISED TANTSUPÄEVAD
6-8. AUGUSTIL OBINITSA KÜLAKESKUSES

SUVISED RÜTMID
KANGA- AKROBAATIKA PÄEVA ALUSTAME KELL 12
VENITUS JUHENDAJAD: TRIINU ARUND
SALME KAHUSK

OSALEMINE TASUTA!

ja täpsem info on veel tulekul.

Selleks, et suvi ei mööduks ilma tantsuta, kutsuvad Väraska ja Meremäe noortekeskus 6.-8. augustil kõiki tantsuhuvilisi Obinitsa. Kolmel päeval on võimalus proovida kanga-akrobaatikat ning tantsida suviste rütmide järgi. Osalema ootame nii noori kui täiskasvanuid, kes soovivad saada teadmisi ja kogemusi akrobaatikast ning tantsida tõeliselt emot-

sionaalse muusika järgi. Tantsupäevade tantsutunde viivad läbi Triinu Arund ja Salme Kahusk. Treeningutundidega alustame kell 12 Obinitsa külakeskuse spordisaalis ja ühel päeval toimub 2 erinevat tantsutundi.

Kõigil osalejatel palun eelnevalt registreerida p2ivi.kahusk@gmail.com, varaska.noortekeskus@setomaa.ee.

Tantsusaalis näeme!

21.08 kl 19 Väraska laululava

MÖÖDA PIIRI
POLITSEI- JA PIIRIVALVEORKESTER
DIRIGENT HANDO PÖLDMÄE

TÕNIS MÄGI, OTT LEPLAND, KARL-ERIK TAUJAR, LIISI KOIKSON, MARI KALKUN, MARI JÜRJENS

19.08 kl 16 Sillamäe promenaad
20.08 kl 16 Alatskivi laululava
22.08 kl 19 Valga keskväljak
23.08 kl 20 Lilli-Ungurini piiripunkt
24.08 kl 19 Kuressaare lossi hoov
25.08 kl 19 Kloogaranna
26.08 kl 16 Tallinn, Vabaduse väljak

13 uut isamaalist laulu

KONTSERDID ON TASUTA
Korraldaja jätab diguse teha programmis muudatusi

EESTI POLITSEI

Kaksteist aastat vallavanemana

Intervjuu Setomaa vallavanema Raul Kudrega.

Kohtusin Rauliga Värskas, tema enda kabinetis, et uurida, mida ta uuest Setomaa vallast arvab ja millised on tema enda mõtted seoses Setomaaga.

KELLY KITTUS

Toimetaja

Raul, kust sa pärit oled?

Olen põline värskalane, aga tegelikult sündisin Mäksal. Olin vaid mõni kuu vana, kui tuli me juba Värskasse. Põhikoolis käisin veel vanas Värskas koolimajas, mis on praegune külalistemaja. Keskkooli läksin juba uude, praegusesse majja. Seejärel õppisin Maaülikoolis (tollal EPA) maakorraldust, kuigi valikus oli ka geodeesia. Kuna tein sel ajal palju sporti ning oli võimalus laagrites käia Nõukogude Liidu suusaorienteerumise koondisega, siis jätsin kooli tookord pooleli. Maaülikooli lõpetasin maaehituse erialal siis, kui juba vallavanem olin, seega olen hariduselt ehitusinsener.

Milline on sinu varasem töökogemus?

Kõigepealt olin kehalise kasvatusõpetaja, sest mu naine Ingrid läks lapsepuhkusele ning mind paluti teda asendada. Jäin sellesse ametisse seitsmeks aastaks. Ühel aastal olin isegi kooli huvijuht koos Tiina Kadarpi kuga. Seejärel tulid valda majandusnõunikuks, kuhu ma igaks juhuks kandideerisin. Vello Lövi oli siis vallavanem ja kutsus mu vestlusele ning seal öeldi, et tule homme tööle. Kolm aastat olin seal ja seejärel pöördusin ettevõtlusesse, tegime ühisettevõtte Värskas Laht, saekaatri olin tootmise peal. Saatsime neli laeva kaminapuid aastas välja, hirmus palju tööd oli. Tulid töölt ära ja samal ajal läks tollane Värskas vallavanem Rein Järvelill ära Tallinnasse ning mulle pakuti vallavanema kohta. Võtsin selle vastu ja nüüd läheb juba kaheksateistkümnenda aasta.

Praegu ei kujutaks muud elu ette?

Vallavanemana töötamise aeg ju lõpeb millalgi, ega sa ei saa eluaeg vallavanem olla. Järjest tuleb lähemale aeg, kus mõelda, mida siis ise tegema hakata. Plaane on, kuid neid veel ei avalikusta.

Vabal ajal kuulub sinu tähelepanu spordile?

Hing kuulub mul tõesti spordile. Kooliajal olen lisaks orienteerumisele ja suusatamisele ka kogu Eesti läbi purjetanud, lisaks meeldis mulle kabet ja mallet mängida, peotantsu tantsisin ka.

Teine hobi on õhtuti ja nädalavahetustel treeneritöö. Treenerin oma lapsi ja olen poolenisti vabatahtlikkuse alusel Eesti suusaorienteerumise koondise treener. See tähendab, et puhkused võtan sügisel ja talvel, sõidan kõige pimedamale maale, kuhugi põhja suusata. Organiseerin suusalaagrit, käin Eesti koondisega ka tiitlivõistlustel. Mina otseselt teisi sportlasi ei treeni, komplekteerin võistkonna ja teen organisato-

toorset tööd.

Samas mulle meeldib, et saan reisida, mõtted on hoopis teises liinis, hoopis teise keskkonda lähen, üle maailma on vanad tuttavad ja sõbrad koos. Sport on mulle elus andnud palju kogemusi ja avardanud maailmapilti. Igal reisiril võrdlen seda piirkonda ikkagi oma piirkonnaga ja mõtlen, mida saaks meil paremini teha.

Kui palju sul lapsi on?

Lapsi on neli. Kaks neist käivad veel Värskas Gümnaasiumis. Käti lõpetas teise klassi, Timo kuuenda. Kaks vanemat käivad ülikoolis. Daisy oli aasta otsa Šveitsi ülikoolis, sügisest läheb magistri teine aasta. Doris on teist aastat Tartu Ülikoolis majandust õppimas.

Kuidas Setomaa vallal senini on läinud?

Kokkuvõtlikult päris hästi. Me oleme läbi teinud haldusreformi, suured vaidlused võitlused, kahtlused, tülid. Ega inimestevahelised suhted hetkega ei parane, see võtab aega, aga arvan, et valla toimimise mõttes oleme teinud head valikuid. Meil on kõigis valla teeninduspunktidest töötajad, Mikitamäel, Luhamaal ja Meremäel on majad lahti ja toimub pidevalt tegevus. Inimesed ehk ei saagi väga aru, mis muutunud on. Mõned tulevad hooga vallakeskusesse, aga ei tea veel seda, et saaks ka kõige lähemas kohas asjad aetud.

Paljud on öelnud, et Setomaa valla arengukava koosolekud ja küllavanemate koosolekud on olnud rahvarohked, see tähendab, et inimestel on huvi, nad tahaksid panustada, midagi paremini teha. Siit tekib küsimus, kuidas vald suudab kõiki inimesi oma tegemistesse kaasata, et nad igapäevaselt panustaksid küla arengusse, piirkonna arengusse, et nad tunneksid, et neid arvestatakse ja nendega suheldakse.

Alguses on uue süsteemi kokku panemine, aga tuleb ka arhipäev, kus ametnikud peaksid kindlalt teadma, mis nende töö on, ja peaksid tagama, et vallal hästi läheks.

Aga millised on meie valla kõige suuremad väljakutsed riiklikul tasandil?

Inimeste väljaränne. Pendelränne on sisuliselt nullis, aga sündivus on selgelt väiksem kui surnemurde ja sellega elanike arv väheneb. Kuidagi peaks suutma elanike arvu stabiliseerida. Kui inimesi on, läheb iga kaugem nulk ka elama ja siis peab vald vaatama, et sinna on ligipääsetavus, et vett saaks ja inimestel oleks võimalik elada. Elanikud ja nende heaolu on kõige olulisem.

Teine väljakutse on, et inimestel oleks tööd või kaugtöövõimalus. Me oleme turismi- ja loomepiirkond, seda annab edasi arendada. Infrastruktuuriga tuleb tegeleda: teed korda teha, sadam ja külastuskeskus teha. See on see infrastruktuur, mis toob midagi juurde ja annab võimalusi, et ettevõtja pakuks majutust ja süüa jne. Vald saab aidata ka mainekujundusele kaasa, et me oleksime kaugelt vaadates oluliselt suuremad, kui me oleme siin, ja nii

Raul Kudre Matsuri kooli kokkutulekul.

Foto: Mauri Laurits

ta praegu on.

Samas võib öelda, et kui hakaname end kellegagi võrdlema, siis väga paljudes asjades me olemegi paremad. Üritusi oskavad setod korraldada ja kui loeme kokku väikeste piirkondade ürituste tiheduse, siis ma arvan, et alles Tartu on esimene, kes selle poolest meid ületaks.

Mis võiks olla kolm asja, mida sina Setomaa vallavanemana tahaksid saavutada?

Kui me saaksime järgmisel aastal Saatse tee asfaldi alla, siis röömustaksid väga paljud inimesed. Pika tegemise ja iga-aastase europrojektide kirjutamisega saame selle lõpuks tehtud. Teine pika ettevalmistusega, 2010. aastal alustatud projekt on Värskas külastuskeskus, mis peaks 2020. aastal valmis saama.

Ka sadamaga on sama lugu, et kui valmis saab, siis on väga hea tunne, et oleme kuhugi jõudnud.

Nimetatud tegemised on küll veidi Värskas-kesksed, kuid olen hingeaga olnud nende sünni juures, olnud nende algataja, need on olnud nii pikaaegsed ja nii pika vinnaga.

Aga uutest väljakutsetest soovin, et uues vallas saaksid tehtud planeeritud konsolideerimised ja hakataks asja ühtselt ajama, näiteks, et munitsipaaltegevused, kes praegu tegelevad vaid enda piirkonnaga, hakkaksid nägema tervikuna Setomaa valda ja sammuma vallaga ühte sammu.

Teiseks on väga oluline haridus, st kuidas saame enda lapsed oma koolidesse, kuidas säilitada gümnaasium, kuidas hoida korras hooned.

Soovin, et kui paari aasta pärast vaadata, siis kõik allasutused, vallavalitsus ise, volikogu liikmed tunneksid muret kogu valla pärast ja panustaksid kogu valla jaoks.

Kui see ühel hetkel tunnetuslikult on käes, siis on väga hea.

Selle võiks saavutada ühe valitsemistsükliga. Usun, et alates valla loomisest peaks 4-aastaste tsükliga väga palju asju olema valmis ehitatud ja ühtseks saanud.

Mida sinu jaoks isiklikult see tähendab, et meil on nüüd ühine Setomaa vald?

Mina olen väga rõõmus ja kui haldusreform tuli, siis mõtlesin kõik läbi, et äkki on kasulik olla mõne suurema vallaga koos, nt Räpinaga. Kaalusime Mikitamäega, Orava ja Verioraga. Lõpuks oli ikkagi selge, et kui Setomaa valda ei tule, siis oleks suure vallas väga kannatada saanud kultuuripool ja meie enda eneseuhkus ja enesetunnetus. Ehk oleks ametnikud vahetunud ja nii ei pöörataks tähelepanu mingitele erisustele. Sellepärast ma lõpuks olingi kindlalt selle poolt, et Setomaa vald tuleb ja siis käisime ministrite ja peaministri juures, et see võimalik oleks.

Meie praegused volikogus olevad inimesed on visanud kõrvale kõik oma poliitilised eelistused ning pannud seljaga ühise eesmärgi nimel kokku.

Samas on meil mitmest erakonnast inimesi ja seeläbi saame ka oma arvamust edasi öelda, tegemisi näidata ja teisi siia kutsuda. Sisemisi vaidlusi kindlasti tuleb, sellest ei pääse, see on normaalne.

Kui hästi sa uue valla territooriumi tunnend?

Minu ema sünnikoht on tegelikult Uusvada külas ja ma olen oma lapsepõlvesuved seal vanaema juures veetnud. Juba seetõttu tunnen ka Obinita-Meremäe piirkonda. Mikitamäe kanti tunnen samuti, kuna see on lähedal ja tean sealseid inimesi. Kõige vähem on tuttav kaugemal asuv Luhamaa. Kuid kui lähen näiteks rattaga pikemaid otsi sõitma, proovin alati sõita piirkonnas, kus ma varem pole käinud. Orienteerumisega on kõik head valla metsad ära kaardistatud. Pilt on silme ees, milline Setomaa vald ikkagi on – suurtest jõgedest kõrgete mägedeni, ühest kohast võtad vesiliiva, teises kohas on paekivi ees. Juba loodus näitab, et me oleme eripärased.

Usun, et tunnen valda päris hästi. Luban mõne aja jooksul ära õppida kõikide külade nimed ja asukohad. See on kindlasti üks väljakutse ja võiks isegi mingi viktoriini olla, et kes teab rohkem külasid.

Mida lisad lõpetuseks?

Soovin, et inimesed saaksid aru, et suuremas vallas on endiselt vaid üks vallavanem, kes reaalselt ei jõua igale poole.

Mulle meeldib väga kohalikest sündmustest osa võtta, kirmaskitel, kirikus ja pidudel käia. Varem jõudsin enamikele üritustele ja inimestega rääkima, ent praegu nii enam ei jõua, tuleb teha valikuid ja jätta aega ka perele.

Mulle meeldiks, kui võimalikult paljud vallaametnikud oleksid kohalikud, et nad saaksid reaalselt kohalikust elust osa võtta. Volikogu ja vallavalitsuse liikmed peavad nüüd rohkem vastutust võtma ja näitama, et vald on kohal. See on tegelikult hästi oluline, et valla esindus oleks kohal.

Setomaa edukas KOV mängudel

Setomaa vald osales tubliit 7.-8. juulil Haapsalus toimunud 43. Eestimaa omavalitsuste suvemängudel.

Väikeste valdade (elanikke alla 8 000) arvestuses saavutati viies koht. Kokku osales suvemängudel 50 omavalitsust ning Setomaa vald oli üldises pingereas üheksateistkümnendas.

Setomaa vald oli esindatud seitsmel alal: orienteerumine, kergejõustik, juhtkonnavõistlus, meeste võrkpall, jalgrattakross, discgolf ja mälumäng. Kõige edukamad oldi orienteerumises, kus saavutati üldarvestuse 4. koht.

Individuaalselt töid medali koju:

Egert Naruson, poiste A-vanuseklassi kergejõustikus – I koht kettaheitel, II koht 100 m, II koht kaugushüppes;

Karel-Sander Kljuzin, meeste kergejõustikus – I koht 1500 m, III koht 400 m;

Ingrid Kala, N 45 vanuseklassi orienteerumises – III koht ja N35+ vanuseklassi jalgrattakrossis – III koht;

Doris Kudre, naiste põhiklassi orienteerumises – II koht;

Raul Kudre, M 45 vanuseklassi orienteerumises – III koht ja omavalitsuste juhtide juhtkonnavõistluses II koht.

Täname kõiki, kes esindasid Setomaa valda: Egert, Karel-Sander, Ingrid, Doris, Raul, Annika, Mihkel, Rein, Einar, Kaur, Timo, Oliver, Krismar, Kevin, Harry, Aleks, Sander, Kristi, Markus.

Kljuzin Balti jooksul teine

Foto: Romāns Kokšarovs

Karel-Sander Kljuzin (pildil vasakul) saavutas kergejõustiku Balti MV juunioridele 1500 m jooksus II koha.

Lätis Jelgavas 21. juulil toimunud Balti U20 meistrivõistlustel saavutas leedukate vahel ajaga 4:02.37 teise koha Värskas noormees Karel-Sander Kljuzin.

Balti meistriks tuli Eduardas Rimas Survalis ajaga 4:00,55 ja kolmandaks ajaga 4:05,66 Giedrius Valincius.

Setomaa valla arengukava avalik arutelu

Setomaa valla arengukava 2018-2027 projekti avalik arutelu toimub 15. augustil algusega kell 9.00 Värskas Kultuurikeskuses.

Täiendav info valla arendusspetsialistilt tel: 785 6635

Mikitamäe noortekeskuses tegutsev Külli Piir soovib lastega metsa minna

Alates märtsist toimetab Mikitamäe noortekeskuses loomaarstina tuntud Külli Piir. Läksin talle külla, et vaadata, kuidas ta on end sisse seadnud.

KELLY KITTUS

Toimetaja

Küll, sa oled loomaarst. Kuidas sina noortekeskusesse tööle sattusid?

Meie veterinaariasüsteem lõpetas ära loomaarstide riikliku doteerimise.

Varem oli meil kindel palk ja tööde pealt lisatasu, aga peale seda muudatust hakati tasuma ainult tehtud tööde eest ja see tõttu hakkasin ringi vaatama, et mida teha.

Saatsin CV-d laiali ja nii ma siia jõudsin.

Loomaarstina tegutsen ma endiselt, olen FIE, mul on lepingud Võru ja Põlva veterinaarikeskustes, olen Setomaa valla loomaarst, kes teostab profülaktilisi töid.

Millised on sinu muljed siin töötatud ajast?

Need noored, kes siin käivad, on hästi toredad ja me oleme õppinud üksteist tundma ning leidnud ühise keele.

Kui nad koolist tulevad, on see siin nende peatuskohaks

Foto: Ain Piir

Küll, ristikupõllul.

bussi, vanemate töötaja lõppemist või trenni oodates ja tulla lakkseka niisama mängima. Peamiselt käivad siin poisid, sest tüdrukuid on vähe.

Kokku käib kuskil 10-15 last, peamiselt põhikooli seltskond. Mikitamäe teeninduspunkti kantseleispetsialisti Railit tundsin ma väga hästi juba sellest ajast, kui tal loomad olid, me oleme isegi ühes korteris elanud ja EPAs õppinud. Seega päris võõrasse kohta ei tulnud ja kõik sobib hästi.

On sul varasemast noorsootöö kogemust?

Varem olen Veriora ja Orava noortekeskustes õpitubasid läbi viinud ja oma lastelt õppinud.

Mis sulle su töö juures kõige rohkem meeldib?

Mulle meeldivad selle töö juures need noored, nende mõtted ja ideed ning see, kuidas nad minu ideedega kaasa tulevad. Neile meeldib, et neil on koht, kuhu tulla, ja mulle meeldib, et nad siia tulevad.

Ühiseid üritusi on samuti väga põnev teha.

Värskas on noortekeskus kooli kõrval, aga siin on ikkagi kilomeeter vahet. Seega kõik siia ei satu. Kuid kõik, kes tulevad, leiavad alati siit sooja vastuvõtu.

Mis uuel õppeaastal plaanis on?

Oleneb sellest, palju on vallah vahendeid. Tahtsime küll nais- teklubiga koostöös teha näiteks kokandust ja Veriora Tsunfiga käsitöö õpituba.

Värskas ANK juhataja Triinu Arundiga rääkisime, et võiksime vahetada kord nädalas kohad ära, et pakkuda lastele midagi muud.

Mina sooviks lastele rääkida loodusest, taimedest, loomadest, liblikatest, mis võiks neile huvi pakkuda ja mida näidata väljaspool siseruume.

Kas teil huviringe ka on?

Meil toimub kõik praegu vabas vormis. Lapsed ise tekitavad selle. Kui kellelgi on midagi välja pakkuda, siis teeme seda.

Nii on meil palju eksprompt asju tekkinud, näiteks sädelevate värvidega joonistamine, pitsa ja koogi küpsetamine, kaseokstest korvikete punumine.

Koos lasteaia lastega oleme lambatalle vaadanud, jooksu- võistlust teinud ja mune värvinud.

Miks lastele on noortekeskusi vaja?

Peale kooli on nende aeg, kui vanemad pole kodus või jutt/ mäng jäi pooleli. Nad tahaksid veel edasi olla ja oma jutud lõpuni ajada. See on turvaline koht, kuhu tulla ja aega veeta.

Ma tunnen rõõmu igast lapsest, kes tuleb.

Milline on sinu unistus seoses noortekeskusega?

Unistus on see, et me oleme praegu väga kinni selles kohas ja ootame, et lapsed peaksid tulema siia. Tegelikult, miks me ei võiks lastega minna välja, randa, metsa?

Et meil oleks võimalus kuhu- gi sõita. Mitte olla kammitsetud nendest lahtioleku kellaaegadest. Näiteks olen nendega nädalavahetusel kusagil 9.00-20.00, et see oleks juba ka minu töötaja sees.

Eesmärk on omavahel koostööd teha, mitte olla kapseldunud.

Meil oleks tarvis ka ühist facebooki gruppi või midagi sellist, et info jõuaks noorteni nende sobivat kanalit pidi.

Oluline info seoses ebaseaduslike piiri- ületajatega

Seoses praeguseks lõppenud jalgpalli maailmameistri- võistlustega viibib Vene Föderatsiooni territooriumil suurel arvul kolmandate riikide kodanikke, kellest osa võib proovida ebaseaduslikult siseneda Eestisse. Tulijate eesmärk on edasi liikuda Euroopa Liitu, paremate elutingimuste leidmise eesmärgil.

Politsei- ja Piirivalveamet

Jalgpalli MMi fännipass (FAN ID), millega kolmandate riikide kodanikud tohivad kuni aasta lõpuni Venemaal viisavabalt viibida, ei anna neile õigust siseneda Eestisse.

Schengeni viisaruumi sisenemiseks peab olema ka vastav viisa.

17. juuliseisuga on Politsei- ja Piirivalveamet tõestanud piiripunktis enam kui neljakümne välismaalase piiriületuse, kes olid Venemaale saabunud jalgpalli MMi raames. Samuti on jalgpalli MMi alust seostada vähemalt kümnet juulis kapugiiril tabatud ebaseaduslikku piiriületajat.

Mitmel korral on piirivalvurid ebaseaduslikud piiriületajad tabanud tänu kohalike elanike tähelepanelikkusele.

Politsei- ja Piirivalveamet palub isikutest, kelle käitumise ja välimuse põhjal võib oletada, et nad on saabunud Eestisse ebaseaduslikult piiri ületades, anda teada Häirekeskusele lühinumbri 112.

Täname koostöö eest!

Politsei- ja Piirivalveamet
www.politsei.ee
ppa@politsei.ee

Mikitamäe noored veepeol.

Foto: Külli Piir

Mikitamäe noored.

Erakogu

Vasta ja võida Värskas Veekeskuse külastus!

Võru maakonna arengustrateegia 2035+ koostamisel vajame Sinu abi. Osale küsitluses ja aita kaasa Võru maakonna arengule!

1. Nimeta 5 märksõna, mis seostuvad Sulle Võru maakonnaga.

2. Mida tuleks Sinu arvates järgmise 5 aastaga Võru maakonnas ära teha, et me oleksime õnnelikumad ja tegusamad ning meil oleks rohkem võimalusi eneseteostuseks?

Vanus: Sugu: Elukoht: Kontakt (e-post/telefon):

mees

naine

(kohalik omavalitsus)

(kui soovid osaleda loosis)

Lisaks Värskas Veekeskusele on auhinnad välja pannud: Kubija hotell-loodusspaa, Vastseliina piiskopilinnuse keskaja elamuskeskus, Laste Lõunamaa ning Võrumaa Arenduskeskus.

Küsitlust on võimalik täita ka elektrooniliselt: <http://bit.ly/vastajavõida>

Paberkanjal täidetud küsitlus toimetada vallamajja või saata aadressil: SA Võrumaa Arenduskeskus

Vastamise periood: kuni 16.august 2018

Jüri 12, Võru 65605

Pildikesi "Peo pealt"

29. ja 30. juunil oli Setomaa täis pidu ja pillerkaari, sest aset leidis muusika- ja matkafestival Seto Folk nimega "Peo pealt". Kahetähenduslik alapealkiri viitas Eesti Vabariigi 100. ja Seto Kuningriigi 25. sünnipäevale ning mõnusalt pisikesele, justkui peo peale mahtuvale festivalialale. Festivali teisel päeval peeti Seto Talumuuseumi karjakopli I Seto Tandsopido.

KELLY KITTUS
MARIJA JURTIIN

Kahepäevase folgipeo sisse mahtus palju suuremaid ja väiksemaid pidusid ning tähistamisi. Et Seto Folk toimus sel aastal esimest korda Võru maakonnas, kuulus festivali avakontserdi au just Võrumaa muusikutele – Ülemakstud Rentslihärradele (Tarmo Noormaa, Lauri Öunapuu), nende kallitele daamidele (Anu Taul, Meelika Hainsoo) ja armsatele lastele.

Seto Talumuuseumi karjakopli püstitatud Koplilaval leidsid külalised end leelokooride Kuldatsük ja Verska Naase' ühiselt juubelipeolt. Täitub ju leelokooril Verska Naase' tänavu 10. ja leelokooril Kuldatsük 30. tegevusaasta. Lisaks ametlikule muusikaprogrammile võis rahvas festivalialal ringi kõndides avastada leelotsõõre – leelokooride helivõimendusest kontserte. Leelo arhailised hääled ja lauljate loomulikud hääled tõid kontserdist eksalteeritud publikumi maa peale tagasi ja tuletasid meelde, et viibitakse Setomaal.

Festivali kolmanda esineja Marko Matvere ja Väikeste Lõõtspillide Ühingu mereröövliromantikast täis laululood panid sisemaa naiste ja neidude

Foto: Silver Tõnisson

Zetod.

südamed kiiremini lööma ning põsed õhetama. Järgnesid tantsumängud. Kõrvallaval aga manas MandoTrio välja festivali esimese "ussi". "Uss" ehk sabatants on folgivaimu kohalolu eksimatunum.

Õhtut jäid lõpetama Zetod. Zetodes on see miski, mis suudab publiku panna südamest tantsima, hingest rokkima ning pisarad silmis tulesid välgutama. "Poolteisttundipuhast show-d, see on seto mehe jõud" – nii see tööpoolest on, sest Zetode pillid jäid vaiki alles pärast südaööd, ning need, kelle energiavarud veel otsakorral polnud, said pidu jätkata Seto Folgi ööklubis.

Teisel päeval röömustasid festivalikülalisi nii värskemad kooslused (Päri Päri, Kirju) kui ka rahva südamed ammu-

gi vallutanud Naised Kõõgis ja Curly Strings. Seto Folgi ainsa soolokontserdi andis Cätlin Mägi, kes esitles oma uusimat albumit "Mu pill parmupill". Jäi üle vaid vaadata ja imestada, kuidas õbluke naine täidab terve lava ja kui mitmekülgne parmupill tegelikult on.

Suurimaks üllatajaks osutus aga Nedsaja Küla Bänd. Endale ja Nedsaja külale viimasel aastal kiiret tuntuust toonud bänd tõestas kõigile, et just Nedsaja külas pesitseb seto loominguiline geenius. Külalistena astusid üles Kaimar Purik, Aapo Ilves, Martin Leamon, Inara Luigas, Merca ja Nedsaja küla tsastuška-täht Maie Ojapalu.

Pärast Nedsaja Küla Bändi võimsat ja emotsionaalset etteastet läks pidu täie hoo-ga edasi Koplilaval, kus jätkus tantsavägilaste röömsate pilli- ja laululugude saatel.

Festivalile pani särava punkti kõikide tõsimeelsete folkarite seas hästi tuntud Rootsi folkrokkbänd Hoven Droven. Folkrokk-legendi Setomaale toomisest olevat festivali muusikajuht Jalmar Vabarna pikalt unistanud.

Hoven Drovenil, kes pole ka peale 30 aastat koos mängimist minetanud poisilikku ulakust, oli Seto Folgi publikule varuks ka üllatus. Nedsaja loomevaim ilmutas end kord jälle, sedakorda Toomas Valgu kujul, kes Hoven Droveniga koos lavale astus ja ühe loo kaasa mängis.

Seto Folgi muusikajuhi Jalmar Vabarna sõnul läks festival korda: "Emotsioon on tore. Festival õnnestus ja kompaktsus, mida taotlesime, leidis publikult positiivse vastukaja. Järgmine aasta veel paremini!" Järgmine Seto Folk toimub 28. ja 29. juunil 2019 Värskas.

I Seto Tandsopidol tantsiti kõiki seto tantse

Seto Folgi teisel päeval, 30. juunil oli folgipublik tunnistajaks ajaloolise sündmusele – maailma esimesele seto tantsupeole. I Seto Tandsopidol tantsiti Setomaal eri aegadel tantsitud pärimustantse seto riietes. Lisaks väga erinevas eas tantsijatele, kelle hulgas oli nii setosid kui mittesetosid, nii Setomaalt, Eestist kui piiritagusest Setomaalt, olid kaasatud ka leelokoorid ja kõiki tantse saatis

pillimäng. Tantsimas sai näha Seto Kuningriigi karguse ja katsatski meistreid.

I Seto Tandsopido sündis ülemsootska Piret Torm-Kriisi ja karmoškavirtuosi Evelin Leima koostööna. Lisaks muusikale ja tantsukunstile oli peol tähtsal kohal ka sõnakunst – tantsupidu aitasid kaunistada tervikult siduda Leelo Tungla luuletused. Pidukonfereeris Meelis Kompus.

Seto Folk on loodusesõprade kohtumispaik

Selgi korral oli Seto Folgi matkaprogrammis rikkalik valik matku, retki ja õpitubasid suurtele ja väikestele. Seiklejaid ootasid juba eelmisel festivalil folgiliste seas populaarseks osutunud süstamatkad ning üllatuserohke RMK poole järve matk. Nutiseadmed leidsid seekord metsas rohkelt kasutust. Laupäeval sai õppida loodusvaatluste andmebaasi nutirakenduse kasutamist, mis võimaldab oma loodusvaatlusi registreerida vaatluspäevast lahkumata. Avatud olid ka mobiiliorienteerumise rajad. Õpimulised folgilised said osaleda avastusretkedes niitide, ravimtaimede, ämblike, sammalde, vee-elustiku ning kivimite ja mineraalide maailma. Need loodusesõbrad, kel lisaks ajaloo vastu huvi, said põhjalikumalt tutvuda Petseri Põhjalaagri ajaloo ja Seto Talumuuseumi varahoidla kogudega.

Samuti said pidulised oma oskusi täiendada töötubades, õppida näiteks pakutruki või parmupillimängu. Lastele pakkus tegevust lasteala.

Kohtume järgmisel folgil!

25-26. AUGUST 2018
XVII LÜÜBNITSA
SIBULA- JA KALALAAAT

25. augustil kell 16.00
Härä Kuu

26. augustil kell 12.00
Nedsaja Küla Bänd

Laadavärvad avatakse kell 10.00
Laadapäase:
25. augustil - 3€
26. augustil - 2€
2-päevane laadapass - 4€
Lapsed kuni 10 aastat tasuta

Tule kogu perega!

OBINITSA KÜLAKESKUSES
NEDSAJA KÜLA BÄND PS TROIKA
KELL: 21-00 KELL: 00-03

19. AUGUSTIL ALGUSEGA 21.00
PILET 10 EUR
PENSIONÄRIDELE 5 EUR, alla 10 a TASUTA!

TOETAJAD: SETOMAA VALD, SE-TO KÕRITS, AS RÄPINA PABERIVABRIK

XLV PEIPSI SUVEMÄNGUD 2018
10.-11. augustil 2018 Värskas

Algus kell 16.00
Kavas 10 ala

Osaleda saavad kõik Peipsi järve äärsed vallad ja linnad.

Setomaa võistkonda komplekteerib:
Rein Zaitsev, tel: 5345 5911

Kindlasti vaata lisainfot: setomaa.kovtp.ee

Setomaa
EESTI KULTUURKAPITAL

Sibereh käütü

TOOMIKU SIIRI

Meid oll' katõsa inemist: Koseri Aino, Annely ja Margret Jürison (Ilojangja Kiiora, Tarto), Kalkuni Andreas ja Sibula Tiit (Liina-tsura' ja Ütsiotsõ, Tarto), Tillo Piret ja Veesaare Anne (Siidisõsarõ, Tallinn), Toomiku Siiri (Helmekaala, Võro). Mai-kuuh olli' Krasnojaskih Eesti 100. sünnipääväle pühendet Eesti kultuuri päävä', sis käve säälkandih, ka seto küllih, suur seltskund kodoestläisi. Tuust sõidust saa lukõ' Eesti Ekspresist (A. Hvostov ja O. Remsu) ja Postimehest (J. Piirsalu). Mi kah loimi näide muljit, pannimi sinnä' manõminevä aastaga setodõ man käüijide oppussõna' – a muidoki oll' mi puult Sibereh nättü ja kogõtu tundõlinõ, eläv, köitvã, täüs imetlust, imestüst, kaastundmist ja vaimustust, ütski kirätükk õi saa' tuud lõpuni edesi anda'. Mi sõitu tugõsi' Setomaa Liit, Seto Kultuuri Fond. Sibere puult oll' kava kokkopandja ja kokkolepã Sibere eestläisi iistvõtja ja vedosnik Oinetsi Veera, maikuu päivi pääminõkõrraldaja, väsumäldã kultuurisildu ehitãja.

Haidak, seto keeli Hait, koh külã takah nakas taik

Külãle, nii meil ku näil, om võõridõ tulõkõksündmõis, muidoki huul ja vastutus. Meid söõdeti ja joodõti tävvelidse Sibere külãlõislahkusõga, naati juttu ajama, kutsti küllã. Südamlik, laulõ täüs õdak oll' laulupargi Lill kõgõ vanõmba laulja Ossipova Manni man. Haidah elãse' pääas' aligult eestläisi ja setodõ järglãse', a tuu õi tähendã', õt kõik üttemuudu mõtlõsõ'. Saimi mi kah ossa külã as'ost, vaidlusõst ts'assonakotusõile, murrõst mõni aastak tagasi kinni pantu kooli perãst, aia ehitãmisest surnuaia ümbre, külãvanõmba valimisõst... õs võta' mi puuli, ollimi hüã' kullõja', saimi arvu, õt inemise' omma' egãl puol õigõ üttemuudu. Ku küüsiti, kõnõlimi ka uma elost, kinnitimi, õt tõõsõ ilmasõa samba' omma' kõik ilõsahe alalõ, õi olõ' õr hãõtedü'. Sããne küüsõmine oll' edimãne, mis ütõh külãpõõdih küüsõiti. Mi mugavuisi iist peeti nii hõste huult, ku sääil võimalik ja kombõs om, värske vii tõi mi majakõsõ umanik Krõpso Vitiõ egã hummoku valmis, vuul tuu lämmã tegemises oll' kah olõmah. Ütel õül lei hirmus pikne küllã alajaama sisese, sis ollimi voolulda ütõveisi kõik. Tubli pernaase ja imã, seto juuriga Veera man saimi sanna. Mugavusõ' mugavusis, õi olõ' nã mi man kah kes tiid ku kavva olõmah olnu, ja murõhaina olõmi kah õigõ ildaaigu nii hirmsa huuga niitmã nakanu. Pall'õ kõrdo tähtsãmp oll' noidõ inemiisi südãmlikkus ja lahkus, kellega kokko saimi, nãide rõõm, õt kodomaalt jälki küllã tulti.

Mi panus seto as' a ajamisõl

Teimi, mis mõistsõ. Mi sõidu iihmärk ollgi jo toeta', innustã' säälsit setosid nãide tegemish. Tiãmii, õt pããlt tuu, ku sideme' kodo-Setomaa ja Sibere-Setomaa vaihõl tihembã

Seto päivil Siberih Haida külãh.

omma' lännü', om Haida külãh ello kutsut latsi laulupark Pããvälõll, jo tõist aastakka laulva' Haida naisi iihkuul Uus-Petseri naase', sãlãh stiliseerit eesti rahvarõiva'. Om jo kinã, ku kiãki toetas, kitt, innustas ja imetles, tunnustas. Tuud püüdsemi tetã', ja sããmest ja siirahe – toeta' Sibere setosid nãide hindãtiidmõiseh. Laulimi ja kõnõlimi uma kultuurist Krasnojarski liina jaanipããväl (siih pidivã' mi iist huult Eesti juuriga Metusalo Maria ja Bulatnovãst peri seto Nikolajeva Valja), mis oll' Oinetsi Veera ja tõisi Krasnojarski rahvusseltse üitõne üritõs. Miljoniliin Krasnojarsk om suur ja väãrikã vinnelik Sibere liin Jenissei kaldil. Väiku kontserdi annimi Mana rajooni Suurõ-Unguti külãh. Laulimi ja kõnõlimi 30. juunil Haida külã Kuningriigi päãvä kultuurifestivaalil ütõh tõisi kollektiivõga. Tuul pidol sai Andreas Krasnojarski Eesti Seldsi tenõkirã seto kultuuri hoitmisõ iist Sibereh. Andreas ja kõik tõõsõ' uurja' omma' aastit pall'õ tenõnõ' Sibere eestläisi ja setodõ perimõse korjamisõl, uurmisõl ja tutvustamisõl. Katõ viimãtse aastaga sõidu' omma' rohkõmb kultuurivahetus ja kontakti' inemiisi vaihõl. Kostu vãlla suuv ja igãtsus – tahasi' Eestih kõvvü', esierãnis, õt noorõ' saasi' rohkõmb Eestih kõvvü', kiilt kullõlda' ja kõnõlda'. Tuu jaos om vaia ka rahalist toetust. Kartõl õdakul kaimi ütõhkuuh vanu filme Setomaast. Kaimi õr' õlembsootska Torm-Kriisi Pireti tervtõse. Mi õlesastmisi saa kaia' Krasnojarski Rahvuskultuuri Autonomia EESTI kodolehel. Laulimi Haida naisiga ütõhkuuh egãl võimaligul juhul, nimã' toeti' meid ja mi nãide laulõ. Meil omma' ütõtsõ' juurõ', laul ja kiil, mis om uskmalda viisil sääil tõõtõstõ alalõ. Mõtõlda', õt sinnã' minti 20. aastasa algusõh Stolõpini riigireformi aigu! Anne pandsõ latsõ' lavalõ, ütõhkuuh mængiti maaha õts seto muinasjutt, nujah, vinne keeli küll. Piret opas' naisilõ nõpotiõud, maaha jãi mustrit ja joonisit. Margreti pillimãng miildü kõigilõ, egãl võimalusõl tandsiti kuuh, õpi-

ti tandsõ, oppajas tubli Piret. Sõõgipõõlõ pããl anni' uma pannussõ Aino ja Annely, kiã' teivã' ütõtsõ pidolavva päãle okroška ja soolaseenesaladi ampõsõkõsõ'. Haida külã raamadukogolõ ja Lillele sai õle ant siide, trükõit rãtte, raamatit ja plaatõ.

Kitãmi ja tennãmi inemiisi

Mi lemmik oll' Andrejeva Marina, kiã elãs uma sünnükü-

lãst Haidast u 80 km kaugusõh, a tull' meid Krasnojarskihe kaema ja oll' mitu päivã miika Haidah. Marina tunnist', õt om valmis sis, ku Haida memme' ütõskõrd kalmuaiah puhkasõ', seto as' a ajamisõ hããl meeel hindã päãle võtma.

Õnnõs om tragisõit noorõmpõit seto kiilt ja laulõ mõistvit naisi viil – Medetskaja Tatjana, Jevsejeva Galina, maalõ maani kumardus! Ait' umma, Ivanova Olga, Ossipova Manni, Pono-

martõuk Liidi, perekond Kaup, Haida külã naiselts ja Bulatnova rahvas.

Võimas Siberemaa

No ja muidoki jããs miilde Sibere loodusõ jõud ja võimsus! Haida ümbõrus õi olõ' væga tãsanõ, om orgõ, mãki ja languisi, kõivumõtsu, niidü' tãus kõllãst mõtsõgõ liiliat ja kãpãlõidsi. Kavvõmbah taiga, mille mõtsavaru ja rikkuisi hãõmise perãst

kohaligu' væga süãnd haltasõ'. Loodust saimi imetledã' tiil võimsa Mana jõõ viirde, vai ku sõõdimi rajoonikeskustõ Partizanskojehe.

Bulatnova külãh kõvemi hinnãst jahotamah ilõsah järvekeseh.

Lãmmind oll' sääil kõik aig 32-36 kraati! Ku kodo jõudsõmi, oll' siih +12, sãttõ.

Siberemaa loodusõst ja inemiisilõ ütõh võet lãmmi avit' tuust õle saia'.

Toomiku Siiri kogo pilt.

Ahto Kaasik. „Põlised pühapaigad“.

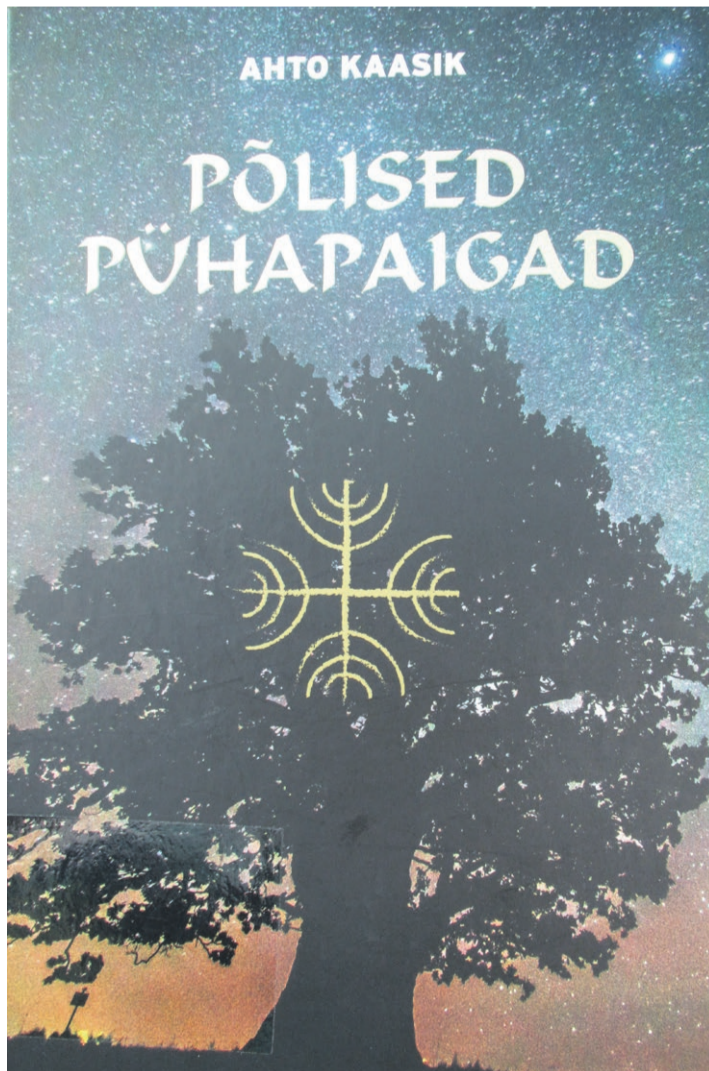
Koh omma' mi kandi loodusliku' pühã' kotusõ'

LILLMAA TIINA

Obinitsa raamadukogõhoitja

Ma tahasi' tutvustada' 2016. aastaga ilmunu Ahto Kaasiku raamatut „Põlised pühapaigad“. Raamat kõnõlõs hiitõst ja tõistõst looduslikõst pühãpaigõst – määntse' nã omma', kost nãid lõudã' või, kuis nã omma' tekkinü', määntse' perimõse' nãidega omma' seotu', kuis nã kajastusõ' praegusaigõh kultuurih ja mille nãid kotussit vaia om. Raamat and õlevãatõerinevist looduslikõst pühãpaigõst. Eesti kõgõ tuntumba' pühãpaiga' omma' Taevaskoda, Panga pank, Pühãjärv, Siniallikas, Kaali järv, Ebavere, Kuremãe hiemãgi jt. Loodusliku' pühãpaiga' omma' salaperãtse' ja tähendõslõku', nã hoitva' alal vannu kohanimõsit, kohaperimõsi, uskumõisi, tavasit ja hoiãkit, parhillaõ kultuuru saa nãist jõudu. Õgãh kihelkunnah om viil alal vannu inemiisi, kiã' tiidvã', õt hiiepaigast tohi-õssõ murda', kuis kivilt ja lãtõlt tervtõse parandamisõst api saia', ja mãlehtëse' lugusit vannust aigust. Mi põlismãlu elãs edesi pühãpaiku manõ viivãteh tiiraakõstõh, sinnã' annist jãtetü' munteh ja pailuh, sääil õlt palvõsõnnoh.

Valdur Mikita om kirotanu, õt tuu, mis eestläisi inãmbõsist Euroopa rahvist eristãs, om-mãki loodusliku' pühãpaiga' ja aupãklik suhtuminõ nãidehe.

Raamat „Põlised pühapaigad“.

Lillmaa Tiina pilt.

Hiie' omma' eestlãsest jããmisõ kaitsõõla. Kunagi oll' loodusliku' pühãpaiga' umatsõ' kõigilõ Euroopa rahvilõ, parhilla' om aga hiite rohkus ja nãidega se-

tu' perimõse' muutunu' s'õoh maailmãjaõherãndlikust. Toda inãmp piãmi mi eis' tuud hindãdamalda væãrtusõga perãndit hindama. Pühãpaiga' õhendã-

se' meid ka hõimurahvastõga. Mi piãsi' tiidmã, koh omma' mi kandi loodusliku' pühã' kotusõ', nii saami mi nãid hoita', lõudã' sääil jõudu ja tervtõst.

Pühãpaiku om raamatuh kirjõldõ 20. saandi algusõ kihelkondõ ja parhillaõsõidõ külli perrã. Ku kiãki kavvõmpalt siia' ekskursioonilõ ja raamatukokko tulõ, sis om sagõõhe ütõkõsõmõs: kassihkandih om ka looduslikõ pühãpaiku. Ma olõ vastanu, õt om õks.

Õts tuntump om Miikse Jaaniõja ja Jaanikivi. Raamatuh om kirotõõ nii: „Seto ja Võromã piiri pããl Miikõseh om kãutu jãrepidõvãlt palvõtamah, ravimãh ja andõ viimãh kooni tããmbãdse pããvãni vãllã. Sããl asusõ' lãhestõkku tervendãv kivi ja uja.

Sããlsamah om Pühãmãgi, koh vanastõ olle kãlmistu ja viil ildaaigu tetti jaanituld. Kivi om kõvastõ lahki lännü. Rahvaperimõse perrã lahku mõisnik kivi lauda ehtõsest. Ku elãjã' nãksi' ar' kuulma, tõi tã kivi tagasi. Vãehtõpããl saisõ õkva Jaanikivi kõrvãl tsãsson. Nõukogodõ aigu ehtõdi sadakund meõtrit kavvõmpãlõ tõõsõlõ põõlõ tiid kerik.“

Kui om suvinõ põõripãiv ja külãrahva kokkõsaamisõ aig, tuldã kokko kavvõmbãlt ja lãhembãlt, tetã jaanituld ja arõtãdas ilma asju. Ma usu, õt om õgal Setomaa külãl õts sããne kotus, koh kogukondliku' kombõõlõõõõ omma' sããlinü' jãrepidõvãlt tããmbãdse pããvãni ja koh külãrahvas või kokko saia'.

Seto Kuningriik – veerand saandit väke

Seto Kuningriik – s'oo om sündmüs, s'oo olõ-i määnegi üritüs! S'oo sõnapaar jätä-i külmäs kedägi. Jo katõkümne viiendät vuuri tulõ kõik seto rahvas kõigi maie päält kokko, ilotas, trehväs höimlaisiga, maits seto süüki-juuki, leelotas vai kullõs leelot. Siih om käunu' setosit Krasnojarskist Austraaliani. Siih om käunu' kos' tmah hulga höimurahvit, põlisrahvit, presidente, metropoliitõ, aga ka ravitsõjit, visionääre, vaimuinemisi, äri- ja mooduluumisõ tegeläsi.

KAUKSI ÜLLE

Toimõtaja

Õgalütel meist omma' uma' mälestüse' Seto Kuningriigist. Meil kõigil, kiä' mi olõ kõrdki tah käunu', om mälestüs umast Kuningriigist. Kuna Kroonikogo õga kõrraldustoimkond Setomaalõ küüsümise pääl muud ku ülembsootska Tormi Pireti intervjuud õs loovuta', tulõ mul hindäl vaimuh veidkese käut kuningriigeh ümbre uiduta'.

Edimäst Kuningriiki ma mälehtä. Hörna Aare kutsõ pääl sai kohalõ tultus. Ma alosti Võromaalt peri Tartoh elävä raamadusetona. Nii nigu seto vanastõ pottõ möi', oll' minol õks raamadukohvikonõ ummi raamatidõga. Joba 1989. aastal oll' ilmunu kogo „Hanõ' vai lüigõ“, koh seeh ka seto ballaadilistõ laulõ perrä luud luulõtusõ', ka Piho Marelõ pühendet „Seto ehte“ oll' joba luud ja avaldõt. Mul om eiski pilt alalõ, koh ma mäemari kandlõmängjä, tõlkja Julia Kuprinaga istu Mercedese kapoti pääl ja müü raamatit, Julia mäng kannõld, õt ostjit liki meelütädä'.

Sirvi miildetulusõs raamatut „20 aastakka Seto Kuningriike“. Lövvä raamadu vaihõlt kadonu Sillaotsa Liidi käekirä kagiroto arvustusõ s'oolõ raamatulõ. „Haigus läts must üle ja süvitsi ei saaki minnä“. Otsi õks persoonialõ koorõkihti, kiä kunagi umal aol anni' uma aokõist seto asja ajada. Otsi üles leelo ja leelonaase'. Otsõ repertuaari ja vei pidokõisi läbi. Ögapäavätside askõlduisi kõrval. Ilma rahalda ja ka suurõ abilda. Tõõnõkõrd Soomõ sõpru abiga.“ (Liidi käsikirjaline arvustus. 26. jaanuar 2016)

Edimädsest Kuningriigist mälehtä ma ka Riitsaariõ Evarit. Täl oll' Muhu vest säläh ja tä oll' vägümehe võistlusõl. Märge viil, õt vaenõ seto ts'ura, olõ-i hamõhtki, võisi' tälle ummõlda', a olõ-i tutv ka. Mälehtä „Peko“ raamadu ilmumist ja Hao Paali niinest kaapo. Hao Paali om olnu kimmäs vaimsootska. Timä margo omgi Kuningriigi vorm ja ülesehitüs, mõtsasuumlaisi ideest ümbre tett ja väega hõste tett, aoproomilõ vasta pidänü. Kohes sis ilma Kuningriigilda olnu'

Pää taht säädminist. Seto tandsupidol.

Mauritsa Lauri pilt.

õga aasta kokko tulla' kõigil setodõl? Kas olnu' hindätiidmine ja setodõst muil tiidmine nii kimmäs ku Kuningriigiga?

Ütes pääväs valit ülembsootskast om saanu umma muudu kimmäs tegeläne, kiä om tunnustõt ka poliitikidõ ja välismaa, eriti vinne kuuhtuupartneritõsiäh. Ülembsootskist om moodustõt ka Seto Kroonikogo, mis piasi' olõma abis valit ülembsootskalõ.

Mälehtä selgehe 2003. aasta Kuningriiki, koh võti vasta vana kuul-keriku majah kunstinäütüse kaejit, ku mu mano joosi' latsõ' ja ütli', õt Evar sais paku pääl ja täl suur jago poolõhoitjit, äkki valitas ar'. Varsti tullgi mu silmäärõom, kaap veid'õ kõvõrihe pääh, õkva eederist vällä tulnu, ni küüsse, õt a mis no' saa.

Nelli aastat läts nigu linnatõh. Sai lähkolt ütäh ellä' unõlda õiele Peko sõnomit uutõh, kõigist rahvuisist külälisile tsäid ja kohvi kiitä' ni kapsatasuppi paku'. Proomõmi ka Seto hünni vällä nõhtõdu' salmõ hünni tagasi panda', a olõ-i õnnahunu' s'ooniaoni. Ummõhtõ omma' sääl olnu' ria' „haridus mi tulõvikuh/ülembtsiit piat olõma“.

Vinnemaa poolõ pääl tervitädäsootskatkuningat jamitu kõrd palssi' inemise' tervendämist Evari käest.

Aokirändüseh oll' kuulus kiri Rüttille ja Putinilõ nõudmisõga, õt Setomaa üle lasta' otustada' setodõl ni lõpõtada' tsurkminõ.

Ummamuudu püürdeline oll' lugu presidenti vastavõtuga, kohe minno kutsuti ku kiränikku, näüdendi „Taarka“ autorit. Tuukõrd tiat' heerold, mi uma sõbõr näüttelejä Joonaasõ Tanel, õt Kauksi Ülle (pikk paus) abikaasaga. Sis puhkõsi väiko skandaal, õt kuis sis Seto ülembsootska om õnnõ abikaasa. Tettigi asi ümbre. Tuust aost nimetädäs presidenti vastavõtut kõigil abikaasadõl ka nimi ja aamõt ni Seto ülembsootska om kutsutu' külälisi siah.

Kuningriigih kõlas leelo ja om suur au mitte õnnõ võita' sõnolisõ võistlus, a üldse leelopargiga sääl osalõda'. Minevaasta kah'õs olõsi' sõnolisõ võistlus pia läbi kukkunu ja s'oo aasta om tuu rohkõmp nigu päästetlemise konkurss: päähä opit lõik „Peko“ eeposõst esitädä'. Tuu om väega suur tagasilangus, õt sõnolisõ pink om nii lühkos jäänü. Õi jakku' inämb nii häid nuuri seto keele mõistjit, õt improvisiiri' sutasi'. Ku sääl määnestki laembat rahastust, riigipuulsõt tukõ ja latsõvanõmbidõ tüüd mano tulõ-i, võimi UNESCOst hindä eis' ka vällä arvada'.

Kuningriik om kõrrast inämb

kipanu vaimuriigist kaubariigi pääl. Joba 2010. aastal Miktamäel oll' han'dsaba' liisna pikä' ja seto väärtkäsitüü järekorra' lühko'. Sõogi- ja käsitüümüügi kõrraldaja' nägevä' vaiva, õt olõsi' suuri pannõ haisu vähämb ja traditsioonilitsi süüke tetä' mõistvidõ perride letikesi inämb. Tuu om tähtsä, õt Seto Kuningriigih saasi' olla' avustõt ja teküs õga seto, kiä midägi mõist. Kiä mõist kütsä', tuu küdsägu', kiä mõist leelota', leelotagu', kiä om illos seto rõivih, pildistäjide hordi' uutva' riah ...

Ma mälehtä edimätsi leelopäivi ja kuningriike pikkä hõpõga katõt rõnna ja pistü päiega auväarside naisi rivvi, kiä kimmält kanni' seto kultuuri üüpäaväringsest eloag. Loomulikult om sukmaniga 30 kraadiga kuum ja ku pääd harvakannat, omtuuharinõmalda, a tuu õi tähendä', õt võit nuuri näiodõ vanigu silmini tõmmada' ja eloagsõt neitsit etendä' vanaimana.

Seto Kuningriik om püüsünü nii teno iistvidäjile, kõrraldajilõ, riigi toelõ, a kõgõ inämb õks kõigilõ setodõlõ, kiä kui uma usu ja panusõ and. Õt mi kuningriik olõsi' 365 päivä aastah õks süämeh ja tegudõh õgal setol, sis mi näe tollõ valgõ päävä ar', midä Seto hünnih loodõtas!

Setodõ esindüs Baltical

Baltica vestivali peeti s'oovooril Lätih 16.-21. juulini. Kuna viimäti peeti Riiah edimäist Baltimäiõ volklooripito 30 aastat tagasi, oll' vestival köüdet tõõsõ suurõ juubeli, Läti riigi 100. sünnüpäiväga.

NASSARI ELVI

Eesti Volkloorinõukogo juhatusõ liigõh

Riia liinah näkkü õgal puul rahvuslippõ: tsõõrih eri korgusõl platsõ pääl ni ütõs veiga suur Daugava kaldõ pääl hibisemäh. Vestivali teema oll' jaanipäiv ja häitsemine: ligo-lego-kordusõga laulõ kostu päävä' läbi, naase'-noorigõ' kõik lillikrantsõga ehit. Eiski kultuuriministri Melbärde Dacel oll' roosivan'k pääh. Ögal puult paistu vällä, ku veiga lätläse' umma rahvakultuuri ja kiilt avustasõ'.

Inne vestivali vallalõtegemist lauli' katõl puul kaldit rahvarõivih mitukümmend lauluparki. Kogonõti ja minti lippõ ja laulõga Vabadusõkujo mano. Sääl platsi pääl nakaski kontsõrt. Pääl Balti riige oll' esinejit Valgõvinnest, Vinnemaalt (Bašgordostanist), Poolast, Gruusiast, Hiinast, Koreast, kogoni USA-st. Ameerikast oll' tulnu kats nuurt läti pillimiist. Eestit esind' regilaulõga mihiisumm Lüü-Türr (üütsirk), vedosnikust Saarõ Tiit.

Talinast oll' Eesti lätläisi laulupark Reevele. Tuud vidä liivi juuriga lätläne Laura Šmiedeburga, kinkõ miis om seto. Eesti Volkloorinõukogo puult ollim kolmõkõsõ: ma' juhatusõ esindäjänä, Laaneotsa Annela avalikõ suhtidõ ja Tominga Monika kõrraldusõ juhina (tull' lõpupoolõ).

Avamispäiv

Pido nakas' päälõ uhkõlt. Laval lauli'-tandsõ' Läti uma' ni välisesinejä'. Tiidäandminõ käve läti- ja inglüskeeleh. Johtu kõnõlõma Liepajast tulnu lätläse Läce Velgaga. Timä tek' mullõ keeleh väiko sisukokkõvõttõ läti laulõst. Könõli kah, õt Riia vabadusõsammass jäi Vinne aol putmalda – kohaligu' kommunisti' seledi' vindläisile, õt tuu kujo tunstas kolmõ Balti nõukogodõ vabariiki.

Oll', kuis tuu Vinne aoga oll', a vanõmba põlvõ lätläisiga saa jutulõ õks vinne, mitte inglüse keeleh. Kontsõrti tull' kullõma ka president Raimonds Vējonis uma lvetaga, mõlõmbil rahvusliku tikandiga rõiva' säläh, naasel lillivan'k pääh.

Õdagu ollim Annelaga ku Eesti delegatsiooni esindäjä' pallõld lossi presidenti vastavõtulõ. Pääl suurõ kõrraldajidõ oll' sääl kultuuriministri, seimiliikmõ', suursaadigu' ni laulu-tandsupargist juhi' (meilt Tiit ni Laura). Presidenti dipaarikäpitstämisperrä tull' kõnõlõmisõ' läti ja inglüse

keeleh, sis vastastikku laulmisõ'. S'oovooril kiäki läti keelest õs tõlgi', tuust oll' kah'õ. Lätläse' naari' süämest nalju, üldse oll' veiga vesselä'. Pillimehe' naksi' mängmä, astuti pikä lavva mano. Lavva pääl Läti uma' söõgi-joogi', lavva' lilli ja kirividõ võiega kaunstõt. Mi seto rõividõ-ehtidõ kotsilõ tulit õks küüsümä, taheti ütäh pilti tetä'.

Pido muuseumih

Hummogu saimi Baltpargi hotellih kokko meele määrät vabatahtligu saatja Pfeifere Ditaga. Nuur naane tüütäs Läti valtsusõ sümhvõoniaorkestri projektjuhina. Miika ütäh oll' ka Leedu esindüs, Panevežiseh eläv abielopaar Vilys (naane Vilyiene).

Ütitsõst suhtlõmist sai jälki vinne kiil. Oll' ütine veesõlõminõ, Gvidas oll' veiganal' ategijä. Juhatasõ' koolilatsi muusigarühmi, a ütäh katõ tütrega om näil viil ütine pereansambli Raskila. Gvidas ku etnomusikoloog tiidse ka Tõnuristi Igorit.

Kontserte kulssimi tuul pääväl Riia vabaõhumuuseumih: õga talomoro pääl oll' määnegi laulupark, tands ja laul õgal puul. Kõrdsi all oll' käsitüümüük, sai kaia' leeväteko. Ilm oll' veiga lämme, suuri puio' all kullõlda' oll' meelüs. Õdagu käve Riia vilharmoonia saalih suurõl kontsõrdil. Üles astõ' Läti volkloorirühmä' ni kavvõmba' külälisõ'. Kõik illos, õnnõ ruum veiga umbnõ. Vässümi Annelaga ar', vestivalikeskusõ jakupidolõ nakasminemägi.

Uhkõ laululava

Kolmandal pääväl oll' vestivalil esinejä' sõitnu' Riia vällä Ligatõhe. Hummogu oll' kutsut meid Läti Rahvakultuuri keskusõhe, koh meid võtt' vastakeskusõ direktri Pujäte Signe. Könõlimi ütäh-tõõsõst, ka tuust, kuis kokki rahvakultuuri tugitas, kaiõmi maia. Ku kohv juudu ja kingtüse' vaeldõt, lätsi ütäh Signega Mežaparki (Mõtsaparki), koh tuul pääväl ümbreehtet laululava vallalõtegemisõ pido.

Perälõ joudõh oll' arvu saia', ku uhkõ juubeliaasta ettevõtminõ tuu oll'. Mano oll' sõitnu' ministri' ja seimi inemisõ', liinapää, arhitekti' ja ehtäjä'. Lavalaudu pääl uut' ilmadu suur mihi-naisi laulukuur. Aokirännikkõ kah veiga pall'õ. Korgõh üleväh sais' suur kiri: LATVIA 100. Oll' tunda', ku veiga oodõti juulikuu laulupito! Aamõtlik osa läbi, viidi meid edesi ilosidõ puureppaga lauluplatsi taadõ. Sääl oll' vagivahtsõnõ ehtüs kohvikidõ, rõivaruumõ ja muuga, pikk laud õgasugumatsõ peenembä söõgi-joogiga uutmah.

Lätläse' mõistva' õks umma juubelit kimmähe pitä'. Järgmäne Baltica tulõ joba Eestih. Tennä külläkutsõjt, saimi hüvvi kogõmuisi, sai lätläisilõ ka seto umakultuuri tutvustõt.

Vanahundi proov. Vootele Ruusmaa, Eduart Tee, Claus Mootse (üleval).

Kärt Petersi pilt.

Vahtsõnõ Taarka Perimüstiatri lavastus näütäs seto jutusõajaja jutta vigurilist ja kirivät ilma

3. augustil om seto uma näütemängu „Vanahunt“ edimäne mängminõ Setomaal Treski Kününih. Mängtäs jutusõajaja Vanahundi Hõödori seto muudu naljuga jutta.

Taarka Perimüstiatri tuu Kesoneni Helena lavastusõga „Vanahunt“ kaejido ette seto perimüsligu' nal'ajutu' ilma luumisõst lähkoba innidse aoni'. Suvõlavastusõh omma' õigõusu ilmessümaldä' õigu-

sõ' tugõvalt läbi polmit paganlikõ uskumisiga' ja nartas kõiki ja kõkkõ: talomehe ahnust, tai-vaesä huulmadust, papi ull' ust.

Kesoneni Helena kõnõlõs, õt „Vanahunt“ ülendäs sakraalsõ ja profaansõ ühendüst seto kultuurih: „Mi kae salahuisi seto rahvaperimüse dekameronlikku ilma, mia toimis eismuudu, regilaula reegliõdõ perrä,“ selgitäs lavastaja. „Sääl toimõtasõ' Jummal ja pühägu' nii taivah ku ka' maa pääl ja tuu kõgõ keskpaigah eläs ineminõ ummi väigokõisi kirgi ja tsill'õ-

kõisi pattaga,“ ütles viil Kesonen. Seto jutusõajaja perimüse kiroto näütemängus Kiluski Ott, kiä sai 2017. aastaga Eesti Tiatri Agentuuri näütemänguvõistlusõ pääpreemia setokeelise näütemänguga' „Kirvõtõü“.

Feodor Vanahunt (1890-1965) vai seto muudu Vanahundi Hõödori oll Petseremaal Vil'ovallah Lõtina küläh hinnat jutusõajaja ja ilma nännü' miis. Tä käve edimätsõ ilmasõa aigu soldatina ja peräst pagõhõjana mitmõl puul Vinnemaal, Läänõ-Õuruupah, Türgih ja joud-

sõ peräkõrra 1921. aastaga tagasi kodo. Tä oll pall'õ nännü' ja täks ka' tuuperäst jutu' rikka-ba'. Kodoküläh võtt tä naase ja naastallopidämä. Vanahunt oll ka' pillimiis, kiä mõistsõ hõste kannõld mängi'.

1945. aastagal, ku Petsere-maa likvidiirti ja Setomaa Eesti NSV ja Vinne NFSV vaihõl katõs jaeti, jäi Lõtina külä Vinne poolõ pääl. Pall'õ' seto' naksi' pareba elo luutusõh Eesti poolõ pääl kolima. Ka' Vanahunt läts uma naasega viis aastakka inne uma elo lõppu Eestimaaõ ja joudsõ ellä' Vastsõ-Kuustõh ja Ahjal ja sinnä' surnuaida om tä ka' matõt.

Vanahunt eis' olõ-õi ütteri' teksti paprõ pääl pandnu', timä jutu' omma' üles kiroto rahvaluulõkogojidõl 1930. aastagal. Suurõp jago Vanahundi jutta avaldõdi edimäist kõrda 2015. aastagal, ku folklorist Kalkuni Andreas toimõt tekstega' kogomiguh „Ilosa' ja pogana' jutu“, minkõ anni' ütehkuuhvällä Seto Instituut ja Eesti Kirändüsmuusium „Seto kirävara“ sar'ah.

„Vanahundil om hulga jutusit, meisterligult kõnõld ja sääl om täämbätselgi' pääväl härgütävvi teemasit,“ ütles Kalkuni Andreas. „Eesti Rahvaluulõ Arhiivih om üle 220 Hõödori jutu ja viil tõisigi' rahvaluulõ liike,“ selet rahvaperimüse uurja.

Inneolõmalda' as' aoluna tõi Kalkun vällä tuu, õt Vanahundi käest om üles kirotoõ hulga ropõ jutta, säält om arvu saia', õt jutusõajajalõ miildü kõnõlda' säänestmuudu ihorõõmujutta.

„Rahvaperimüse kogoja' omma' pidänü' säntsit jutta halvast ja poganast ja jätnü' mõnõki' jutu' üles kirotamalda', a õnnõs oll üts julgõ näio, kiä nuu' jutu' õks üles kiroto, kõnõld Kalkun.

Taarka Perimüstiatri lavastust „Vanahunt“ mängitäs õnnõ kümme kõrda. Etendüse' omma' Treski Kününih 3., 4., 9. ja 10. augustil (kl 19.00), 11. augustil (kl 17.00), 12. augustil (kl 13.00 ja kl 19.00) ja 14., 30., 31. augustil (kl 19.00).

Lavastaja om Helena Kesonen, kunstnik Mailiis Laur, dramaturg Ott Kilusk, valgustas Elerin Tammel, heli luu Liisa Koemets. Mängvä' Artur Linnus, Agur Seim, Eduard Tee (Vinne Tiatri), Jekaterina Burdjuga, Kristian Põldma, Martin Tikk, Claus Mootse, Vootele Ruusmaa, Siim Angerpikk.

Helena Kesonen lõpõt 2017. aastaga TÜ Viländi Kultuuria-kadeemia 11. lennu harrastustiatri juhi ja lavastaja eriala. Kesonen lavast viimädsõ võrokeelise laulu- ja rahvapeo Uma Pido ja om varahappa Taarka Perimüstiatri lavastanu' setokeelise diplomilavastusõ' „non-stop SETO“ (2015) ja „Inemise igä“ (2016).

MTÜ Taarka Perimüstiatri luudi 2006. aastaga ja ühingu tsiht om läbi perimüstiatri hoita', edendä' seto kultuuri ja rikasta' uma tegevüsõga' terveht Lõunõ-Eesti kultuuriruumi.

Treski Kününi om 2015. aastagast Setomaal avat kontserdikotus, minkõ peremiis om folkmuusik Vabarna Jalmar (inäp

tarkust om <http://treski.kyyn.ee/>). „Vanahundi“ lavalõ tuumist toetasõ' EAS Setomaa Arenguprogramm, Setomaa Kultuuriprogramm, Setomaa vald ja Eesti Kultuurkapital.

Piledi' saat varahappa osta' aadressil <https://www.ticketer.ee/taarka/>. Kae' kõikaig vahtsit tiidmisi „Vanahunt“ Mol'oraamadulehel.

Eve Tisler
evetisler@gmail.com
tel. 55920945

Lahe kohviku tandsuõdagu' augustikuuh

3.08	ansambli Aare
10.08	ansambli Säde
17.08	Ojar ja Einar
24.08	Oravapoissa Orkestri
31.08	Ojar ja Einar

tiia.saarestik@spavarska.ee
www.spavarska.ee, tel 53031541

Tervitami till'okõisi vallakodanikkõ!

JAKO ÜLPER
RAJU SAMUEL
KERT SAAR
KETLIN KOOSER

Leinämi

- † Vladimir Sosnovski
- † Enn Pihla
- † Toivo Segasaar
- † Enn Virkus
- † Ullas Auri
- † Anne Puurmaa

Sünnüpäävä' augustih

Timmo Margus – 57 1. august Setomaa Liidu vedosnik	Rahasepa Maria – 68 10. august Põlva Seto Seldsi kokkokutsja, Ilotsõõri iistvidjä	Ziugandi Kaja – 46 26. august Meremäe-Obinitsa naiskõori laulja	Nigul Kiho 83
Taro Igor – 37 1. august Seto Kongressi Vanõmbidõ Kogo liigõh	Tubli Olga – 81 11. august Sõsarõ leelonaane	Pedaja Lii – 56 27. august Helmekaala' leelonaane	Liide Puusaar 83
Sarvõ Ants – 35 1. august laulumiiis	Laanetu Eevi – 67 11. august Kuldatsäuga leelonaane	Ristimäe Raivo – 64 28. august Põlva Seto Seldsi vedosnik, Vel'õ' laulumiiis	Leida Saaremts 82
Aida Elenora – 59 3. august Mokornulga koori leelonaane, Meremäe-Obinitsa naiskõori laulja	Kooseri Rein – 56 11. august Seto Miihi Summa laulumiiis, Hõpõhelme' ja Meremäe mehe' laulumiiis, Setomaa põllumiiis	Toomiku Siiri – 63 28. august Helmekaala' leelonaane	Maie Ojapalu 81
Pedaniku Eino – 62 4. august kultuuriministeriumi rahvakultuurinõunik	Selarti Anti – 45 11. august aoluulanõ	Pärnoja Ülle – 47 30. august Ilotsõõri leelonaane, Seto Kük tegevjuht	Arvo Tirp 80
Koogi Leili – 60 5. august leelonaane	Tarrosõ Rein – 55 14. august Seto Miihi Summa laulumiiis, Meremäe Kooli oppaja	Sarvõ Maar'a – 34 30. august leelonaane	Alli Mustimets 80
Pai Peeter – 49 5. august Seto Miihi Summa ja Põõriõõ laulu- ja pillimiis, Meremäe Kooli oppaja	Korela Tea – 51 15. august muusiumitüütjä	Maria Kuldmäe 97	Heino Vaherpõu 80
Vahteri Erna – 80 6. august Ilõisõ leelonaane	Künnapuu Ene – 61 18. august Helmekaala' leelonaane	Natalie Vahter 97	Paul Leoste 79
Heliste Leida – 71 9. august sõõgi- ja joogimeistri, sõnõlinõ, Sorõseto leelonaane	Peepli Urmas – 46 18. august ettevõtjä	Veera Saar 89	Nikolai Šubin 79
Illingu Anne – 66 9. august Ilõlõnga leelonaane	Rõbkina Siina – 74 19. august lehelugõja Petsereh	Minda Hummal 89	Viktor Ledjanov 79
Hõrna Aare – 59 9. august sootska, kultuurivedosnik, Seto Kongressi Vanõmbidõ Kogo päävanõmb, Seto Miihi Summa laulumiiis	Kunsti Tiitu – 60 19. august muusiumitüütjä	Maria Tammik 89	Eha Vanik 79
Pedaja Mirja – 22 9. august Helmekaala' leelõtõtrik	Leima Laurits – 29 21. august pillimiis, aokiränik	Anna Saar 89	Elmar Teresk 78
	Leivo Kairi – 47 25. august kultuurivedosnik	Nikolai Puide 88	Raisa Pokusajeva 76
		Sofia Bogovskaja 87	Leo Pedastik 76
		Elvina Vahtramäe 87	Eevi Püssa 76
		Maria Palm 86	Anne Saaremaa 75
		Zinaida Kavrina 85	Eevi Vaivere 75
		Liivia Utsal 85	Heli-Lilli Tammetalu 75
		Jaan Tubli 85	Natalja Konstantinova 75
		Raissa Kuzmina 85	Victor Andrievskiy 75
		Emmi Saaremts 84	Milvi Ülenurm 75
		Paul Mäeste 83	Anatoli Ankipov 72
			Sassi Talo 72
			Lembit Pruu-sapuu 71
			Paul Tammetar 71
			Märt Tintso 71
			Maria Sohranja-jeva 70

Seto Kuningriik 25

Setomaa ülembsootska ja Setomaa Vallavaltsus kutsva' Teid

XXV Seto Kuningriigipääväle

Kuningriik hõigatas vällä kell 12

Kuningriigi viisa mass 6 eurot vai 5 Seto krooni
Latsõ' (alathõ 13 a.), opilanõ / üliopilanõ ja pensionär 3 eurot vai 2 Seto krooni
Seto rahvarõivih massulda'

Sõidumassina kotus - 3 eurot vai 2 Seto krooni
Bussi kotus - 5 eurot vai 4 Seto krooni (tsill'okõnõ buss), 10 eurot vai 9 Seto krooni (suur buss)
Tsilki kotus - 2 eurot vai 1 Seto kroon

LÜÜBNITSA, 4. august 2018 a.

Setomaa Vallavaltsus
796 4733
vald@setomaa.ee
www.setomaa.kovip.ee

Kuningriigi toetaja':
Setomaa Kultuuriprogramm
Eesti Kultuurkapital
Setomaa Arenguprogramm
Setomaa Vallavaltsus

Seto Kuningriigi Kroonikogo
529 0261
www.setomaa.ee/kogu-kond/kuningriik